STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 05793

MAYN TATNS YERUSHEH

Hayah Rahel Andres

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

חיה רחל אַנדרעס

*

מיין טאַטנס ירושה

חיה רחל אַנדרעס

מיין טאַטנס ירושה

לידער

פאָרוואָרט: שלום שטערן

20 לידער אין העברעיש, ביים סוף פון בוך,
איבערגעזעצט דורך אסתר זאַמעצקי

פאַרלאַג „המנורה" תל־אביב
תשל"ב — 1972

H. R. ANDRES

MAIN TATNS JERUSHE

חיה רחל אַנדרעס / מיין טאַטנס ירושה

פאַרלאַג „המנורה״ רח׳ זנגביל 24, תל־אביב, ישראל
"Hamenora" Publishing House, 24 Zangwill St. Tel-Aviv, Israel

©

Copyright by Mrs. H. R. Andres
6439 De Loache, Dallas, Texas 15225, U. S. A.

Printed in Israel 1972 — נדפס בישראל תשל״ב

דפוס „ארזי״, רח׳ אילת השחר 4, ת״א

לזכרון

הערשלען,

מיין משפחה קליינמאַן,

און די הייליקע קדושים פון סובאַלק

שלום שטערן

דאָס ליד פון דער דיכטערין, חיה רחל אַנדרעס

די בעגאַבטע דיכטערין, חיה רחל אַנדרעס, טראָגט אין זיך די טיפע בענקשאַפט צו אונדזער יידישן שטייגער־לעבן פון נעכטן.

איר בענקשאַפט איז געגליכן צו אַ העל טרוימען אויף דער וואָר. אין דמיון לעבן אַלע אירע ליכטיקע געשטאַלטן פון היימשטעטל, — אין שטוב פון אירע קינדערישע און יוגנט־יאָרן.

אַ פריידיקע איבערלעבונג איז פאַר די קינדער דאָס גיין צו „תשליך". בעת די עלטערן האָבן אַרויסגעשאָקלט די עבירות פון די קעשענעס, האָבן די קינדער געזען דאָס קלאָרע וואַסער־געזיכט און די געשליפענע שטיינדעלאַך אין זיין בלויער טיף;

ס'האָבן יידן פון שטעטל באַוועגט זיך
צום הילצערנעם בריק —
צו תשליך, ווו שוימענדיק וואַסער
געגעבן האָט האָפנונג און גליק...
אַ יום־טוב געווען פאַרן יידישן קינד
דאָס צעזילבערטע וואַסער
מיט שטיינדעלאַך צעשיינט.

עס איז גאָר וויכטיק, אַז די יינגערע לייענער אויף עב־רית אין ישראל, זאָלן זיך באַקענען מיט דער געשטאַלט פון שטעטל, מיט דעם פרומען געמיט פון די טראַדיציאָנעל־שטייגערישע, חרוב געוואָרענע יידישע ישובים.

היטלער הרשע ימח שמו, האָט פאַרטיליקט העכער זעקס מיליאָן יידן, און אָפּגעמעקט די אייגנאַרטיקייט פון דער יידישער סביבה.

דער יונגער דור לייענער אין ישראל, וועט געפינען אַ סך שפורן פון אונדזער כוח־הקיום אין אַזעלכע לענדער ווי פוילן, רומעניע, רוסלאַנד, וואָס זענען געווען דער שווער־סטער גלות פאַר יידן.

די טריט פון אונדזער נעכטן זענען צייכנס פון יידיש־שעפעריש־לעבן, וואָס דאָס זאַמד פון קיין צייט־שטורעם טאָר זיי נישט פאַרדעקן.

די בעגאַבטע און געפילפולע דיכטערין, חיה רחל אַנד־רעס, וואָס לעבט שוין יאָרן־לאַנג אין אַמעריקע, האָט דאָהי, אין איר זכרון פאַרהיטן דאָס געשטאַלט פון שטעטל, אָפּגעהיטן די איבערלעבונגען פון דורות נאָך דורות.

דער יידישער שטייגער און יענע שיינע און האַרציק־יידישע געשטאַלטן לעבן אין איר געמיט, און זיי ברענגען איר דאָס לויטערע ליכט פון וואַרעמע היימישקייט אין דער טרוימערישער בענקשאַפט ;

מיין איינגעוואָרצלט ליד,
דו דאַרפסט גאָרנישט קיין גראַם
נאָר זינג אַרויס דעם טיפן ווייטיק
אין פאַרבענקטן יידישן טעם.

איר ליד איז די גאָלדענע ראַם אין וועלכער עס ליכטיקט זיך דער וואַרעם־היימישער עבר. און ממש ווי זי וואָלט זיך געטוליעט צו די געשטאַלטן פון אירע פרומע עלטערן, צום גאַנצן הויזגעזינד וואָס לעבן אין איר טרוימעריש האַרץ ;

דו זעסט מיין אַלטן טאַטן
פאַרהילט אין ווייסן קיטל ,
און צאַרט צעגלעטסט

מיין מאַמעס מילד צעקנייטשט פּנים
אַט פּלעכסטו בלויע שלייפן
אין געדיכטע שוועסטער צעפּ...

ביי דער דיכטערין, חיה רחל אַנדרעס, איז דאָס פּערזענ־לעכע אַריינגעוועבט אין דער אַלגעמיינער לעבנס־ספערע פון נעכטן און פון היינט. דאָס איז כמעט חל אויף יעדן עכטן פּאָעט, ביי וועמען דאָס יחידישע איז דער שטאַרקער פאָדעם אין געוועב פון כלל.

די גרעסטע מעלה ביי אַ דיכטער איז אויפריכטיקייט. פאַראַן לידער־שרייבער, וואָס זענען פלינקע פערזן־בויער. די מערסטע פון זיי זענען דעקאָראַטיווע לידער־פאַרפאַסער, און זיי באַווירקן נישט דעם לייענער, ווייל עס פעלט זיי די ערלעכע עכטקייט פון פּאָעזיע.

חיה רחל אַנדרעס, פאַרמאָגט פּאָעטישע שטימונג אין איר ערלעכן איבערגעבן אירע עמאָציעס ;

אין וואָכעדיקע טעג,
שרייב איך מיינע לידער. —
לידער אייביקע אין בענקען,
פאַרוואָרצלט אין אַלע מיינע גלידער.
זיץ איך מיר אין שטילן צימער,
פון מיין אַרום בעוואַכט,
אויף די ווענט עס לעבט מיין עבר —
בילדער, פּנימער כ'באַטראַכט.

דער שטייגער צו זען דעם עבר אין די בילדער אויף די ווענט, איז אויך אין אונדזער בענקענדיקן געמיט.

חיה רחל אַנדרעס, פאַרגעסט נישט דעם חורבן. זי איז דער אומרו פון כסדר זען דעם שווידער פון דעם יידישן פאַרוויסט־ווערן דורך די היטלעריסטישע מאָרד־חיילות. מיט טרויער, געוויין ווערט איר האַרץ פול בעת זי דער־מאָנט זיך אין איר חרוב געוואָרענעם היימשטעטל ;

ווילסט צעגיסן דעם צער פון נאָגן
ביים פענצטער אין פריאיקע פאַרטאָגן ?
נישט זען וועסט מער אויפן שול־הויף קיין יידן,
וואָס איילן צום מרחץ פרייטיק בייטאָג,
נישט זען ווערסט שוין היינט אַ יידיש קינד
זיך צעזינגען.

אַ יידיש וואָרט ווו ווועט אָנשפּאַרן ?
אַ פּשוט וואָרט — אַ יידיש געזאָגטער
איז דאָך אונדזער זיבעטער חן ?

חיה רחל אַנדרעס איז אַ דיכטערין וואָס זאָגט און דערציילט אויס אַלץ אין ליד. זי בעהאַלט גאָרנישט פון דער שטימונג, וואָס זאָל בלייבן דער נייגער פון וועלן אויס־געפינען, וואָס איז אָפּט פאַרהוילן אין די ווערטער. עס איז טיילמאָל אַ מעלה. עס דערנענטערט דעם לייענער צום אָפענעם האַרץ פון פּאָעט. אָבער טיילווייז שוואַכט עס אָפּ דאָס ליד. ווייל דער דיכטער דאַרף עפּעס פאַרסודען, עפּעס פאַרשפּאַרן אין האַרץ־קעמערל, אַז עס זאָל דעם לייענער אָנרעגן נאָכצוטראַכטן וועגן דעם טיפערן מיין פון פּאָעט.

אָבער דאָס איז, ווייזט אויס דער שטייגער פון די אַלע פּאָעטן, וואָס שאַפן פּאָעטישע פערזן אין האַרציקן פאָלקס־לשון.

מיט אָט דער ליכטיקער פּשטות אין פאָלקס־טאָן, ריירט אָן די דיכטערין, חיה רחל אַנדרעס, די דינסטע און איידל־סטע סטרונעס פון האַרץ.

אַזוי ברענגען טרויער און שטילן טרייסט אָט די מיט טרערן אָנגעזאַפּטע פערזן ;

מיין אומרואיקע טרער
האָט צום ווינקל פון מיין אויג
געגעבן זיך אַ קער,
און אויף מיינע ליפּן זיך געטאָן אַ גאָס.

דערפילט האָב איך אין דעם צעגאָס —
שאַרף געזאַלצן טעם,
נישט געפרעגט פאַרוועו ; פאַרוואָס ; — דערשלינגען...

שיין און בילדלעך איז דאָס ליד „אויף אַ שיף אויפן ים כנרת" אַ ליכטיק דערהויבענע שטימונג, ווי זי זאָל האָבן געפונען די גאַנצע געגאַרטע פרייד אויפן בלוי פון ים כנרת;

ליכטיק בלויער ים כנרת —
אָנהויב פונעם סאַמע וועלט באַשאַף,
פאַרהייליקט ביסט אין קלאָרקייט טיף —
אויף דיינע זילבער כוואַליעס
וויגט זיך אונדזער שיף.

גלייכצייטיק גייט אויף אין איר געמיט דאָס לויטערע געביט אויף שלום, וואָס זאָל באַשיצן דאָס לאַנד, און די שלווה זאָל רוען אין דער צוריקגעגעבענער ירושה־ערד;

ליכטיק בלויער ים כנרת
איך זינג מיין ליד צו דיר,
מיין ליד פון אומרו
מיין ליד פון פרייד
פון האַרץ וואָס בענקט
ציטערט און האָפט
אויף דער געבענטשטער שעה —
צו שלום־רו...

פריידיקע דערמאָנונג זינגט ליכטיק און מוזיקאַליש איר פרעכטיק ליד „מיין חלום". דאָס ליד צייכנט זיך אויס מיט וואָרט־קאַרגשאַפט. עס לייכט די בענקשאַפט פון דעם חלום, ווען יונג זענען געווען די טעג אין דעם נישט ווייט פאַרגאַנגענעם אַמאָל;

אַ שאַפע, אַ בעטל
אַ טיש און אַ באַנק,

שווימען אויף פון אויבן
פון טיף אין געדאַנק.
אַ פּאַרטעך, אַ רעקל,
אַ קאַפּטאַן אַ שאַל —
טאַנצן אינאיינעם
אַ רונדן קאַדריל.
אין מיטן כלי־זמרים
מיט סענדער דעם באַס,
שפּילן אַ ניגון —
אַליין אים פאַרפאַסט.

דער פאָלקסטימלעכער טאָן גיט צו חן אָט די קורץ־געפאַסטע פערזן.

צום סוף וויל איך באַמערקן, אַז בדרך כלל האַלט איך נישט פון קיין הקדמות. אַנדערש איז אָבער ווען מען קומט צו אַ נייעם לייענער, אין אַן אַנדער לשון. זי קומט דאָך נישט בלויז אין אַ געשטאַלט פון איר יידיש שעפעריש וואָרט, נאָר אויך אין לבוש פון עברית און פאַרן יונגן ישראל־לייענער, דעריבער וועלן אפשר מיינע אַריינפיר־ווערטער דערנעענטערן דעם לייענער צום ליד פון דער דיכטערין, חיה רחל אַנדרעס. פונדעסטוועגן האַלט איך פאָרט אַז אַ ליד האַלט זיך בלויז אויפן אייגענעם פּאָעטישן כח. מען קאָן עס נישט אונטערשפּאַרן מיט קיין שום הקדמות. דער לייענער אַליין איז דער בעסטער אָפּנעמער־אויפנעמער און פאַרשטייער. מיין איינדרוק איז אַז די לידער פון דער טאַלאַנטפולער דיכטערין, חיה רחל אַנדרעס שטייען אויף אייגענע פּאָעטישע פיס.

איך ווינטש איר, אַז זי זאָל מצליח זיין און געפינען דעם גוטן לייענער וואָס וועט דערפילן דעם ציטער פון אירע שטילע בענקענדיקע פערזן.

אייניקע ווערטער וועגן דעם באמת גראַטעוועם תרגום עברי פון דער דיכטערין אסתר זאַמעצקי. דאָס איז נישט

קיין מעכאַנישער ווערטער־אויסטייטש פון דעם יידישן ליד אויף עברית, פון חיה רחל אַנדרעס. עס איז אַ טיילווייזע איבערזעצונג, אַ תרגום מוצלח, וואָס וועט אַ סך צוגעבן צום פּאָעטישן ווערט פון בוך.

יישר כחך אסתר זאַמעצקי.

שלום שטרן

על שירתה של המשוררת, חיה רחל אנדרס

המשוררת, חיה רחל אנדרס, ברוכת הכשרון, נושאת בחובה את געגועיה העמוקים של חיינו, מחיי היהודים של אתמול. בדמיונה חיים כל דמויותיה הזוהרות של עיירת מולדתה, בתוך ביתה בשנות הילדות והנעורים.

חוויה משמחת היא עבור הילדים ההליכה „לתשליך" כשההורים מנערים עבירות מכיסי בגדיהם. הילדים רואים אז את פני המים הצלולים וחלוקי־אבנים זוהרים בנבכי הכחול:

אָז הָיוּ יְהוּדֵי הָעֲיָרָה נוֹהֲרִים
בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְגֶשֶׁר הָעֵץ –
לְהַגִּיעַ לְתַשְׁלִיךְ אֶל מַיִם זוֹרְמִים
הַמְזַכִּים בִּסְלִיחָה וּבְתִקְוָה אֵין קֵץ.
יוֹם טוֹב הָיָה זֶה לַיֶּלֶד הַקָּט
בִּבְדוֹלַח הַנַּחַל וַחֲלוּקָיו זוֹהֲרִים.

חשוב מאד שהקוראים הצעירים בישראל יכירו את הדמות מהעיירה היהודית המסורתית שנחרבה.

היטלר הרשע, ימח שמו, החריב וחיסל ששה מיליון יהודים, ומחק את ההווי היהודי בכל אתר.

הדור הצעיר, הקורא הישראלי, ימצא הרבה עקבות מכוח קיומנו במדינות; כפולין, רוסיה, ליטה, רומניה, שהיו הגלות המרה והנוראה של היהודים.

עקבות האתמול הם סימנים של חיי יצירה, שחולות בסערות הזמן לא יוכלו לכסותם.

המשוררת המחוננת ומלאת הרגש, חיה רחל אנדרס, החיה זמן רב במדינת אמריקה, שומרת בזכרונה הדמות של העיירה, שמרה גם את החוויות של דורות על דורות. מנהגי היהודים שומרי המסורת היפים הלבביים, החיים בתוך רווחה, ומביאים לה את האור הצלול של ביתה החם בתוך געגועיה החלומים ;

שִׁירִי הַמּוּשְׁרָשׁ שֶׁלִּי
אֵינְךָ צָרִיךְ אֲפִילוּ לְחָרוּז
תָּשִׁיר כְּאֵבְךָ הֶעָמוֹק
בְּכִסּוּפִים וּכְמִיהָה יְהוּדִית.

השיר שלה הינו מסגרת הזהב בה זוהר העבר החם והביתי, היא ממש מגפפת את דמויות הוריה ומשפחתה, החיים בליבה בגעגועים ובחלום.

הִנְךָ רוֹאֶה אֶת אָבִי הַיָּשִׁישׁ
מְעֻלָּף בְּקִיטְל לָבָן.

בְּרוֹךְ תְּלַטֵּף
פְּנֵי אִמִּי הַזַּכּוֹת, הַמְקוּמָטוֹת.

הִנֵּה סְרָטִים כְּחוּלִים אַתָּה קוֹלֵעַ
בְּצַמּוֹת אֲחְיוֹתַי עֲבוּתוֹת.

אצל המשוררת, חיה רחל אנדרס ; הפרסונלי ארוג בחיי הכלל של האתמול והיום. את זה אנו פוגשים אצל כל משורר אמת, שחיי היחיד שלו הינם הבטוי למארג של הכלל.

דרגה גבוהה אצל משורר היא הכנות. ישנם כותבי שירים זריזים בוני חרוזים. רובם יוצרים דקורטיביות,

אולם הם אינם משפיעים על הקורא כי חסרה בהם האמת של השירה. אצל חיה רחל, רוח שירתה משפיעה בנאמנות רגשותיה;

בְּיָמִים שֶׁל חוֹל
אֲנִי שִׁירַי כּוֹתֶבֶת
שִׁירִים בְּעֶרְגָּה נִצְחִיִּים
בְּרַמַ״ח אֵבָרַי הִשְׁתָּרְשׁוּ.

בְּחֶדְרֵי הַשָּׁקֶט לִי אֵשֵׁב
מִכָּל סְבִיבָתִי הוּא מוּגָן
עַל כְּתָלָיו עֲבָרִי עוֹדוֹ חַי
בִּתְמוּנוֹת וּפָנִים לְעֵינַי.

האופן לראות את העבר בתמונות על קירות, הינו בתוך רוחנו הכמוה.

חיה רחל אנדרס אינה שוכחת את החורבן. היא אינה מפסיקה אף לרגע לראות ולהרגיש את הצער שחוללו גייסות הרוצחים. ליבה מלא צער ובכי בהזכירה את הבית שנחרב, את העיירה היהודית שנספתה:

רָצִיתָ לִשְׁפּוֹךְ צַעַרְךָ הַמֵּעִיק,
בְּשַׁחַר מוּקְדָם בַּחַלּוֹן –
אֵין לִרְאוֹת בְּחַצַר בֵּית הַכְּנֶסֶת יְהוּדִים
מְמַהֲרִים לַמֶּרְחָץ בַּשִּׁשִּׁי בַּשָּׁבוּעַ
וִילָדִים יְהוּדִים אֵין לִרְאוֹת.

הֵיכָן עוֹד יוּשַׁר הַיּוֹם שִׁיר יְהוּדִי?
מִלָּה יְהוּדִית לְהֵיכָן כְּבָר תַּגִּיעַ?
מִלָּה פְּשׁוּטָה בְּיִידִישׁ אֲמוּרָה
בְּחֵן שֶׁל שִׁבְעַת הַיָּמִים.

חיה רחל הינה משוררת המבשרת ומספרת הכל בשיר, אינה מחביאה כלום ממצב רוחה, שיסקרן את הקורא

למצא מה לוטה בתוך המילים. לפעמים זו מעלה, זה מקרב את הקורא לליבו הפתוח של המשורר. לפעמים זה מחליש חלקית את השיר. כי המשורר צריך לעטוף משהו בסוד, לכלוא בחדרי הלב, שימריץ את הקורא לחשוב על משמ־עותו המעמיקה של המשורר. אולם, זוהי כנראה הדרך של כל המשוררים היוצרים בלשון עממית ולבבית.

עם זו הפשטות, הגוהרת בטון עממי, נוגעת המשוררת, חיה רחל אנדרס, בנימים הדקים והענוגים ביותר של הלב. כך היא מביאה עצב ונחמה רגועה בתוך שורות שיר רווי דמעות;

דִּמְעָתִי, אַתְּ לֹא שְׁקֵטָה
פִּינַת עֵינַי שְׁטוּפָה
וּשְׂפָתַי;
טַעַם מֶלַח הִתְמַלְאוּ.

הִרְגַּשְׁתִּי הַטַּעַם
חָרִיף וּמָלוּחַ
בָּלַעְתִּי דִּמְעָה
מִן הַסְּתָם.

יפה וציורי הוא השיר „באניה על ים כנרת" מרומם וזוהר הוא מצב רוחה, כאילו מצאה את כל שמחתה החלומה על כחול ים הכנרת:

אוֹר וּתְכֵלֶת יַם כִּנֶּרֶת
שַׁחַר רֵאשִׁית הַבְּרִיאָה
מְקֻדָּשׁ עָמוֹק בְּזוֹהַר –
עַל גַּלֵּי הַכֶּסֶף
מִתְנוֹעַעַת סִירָתִי.

כמו כן עולה ברוחה תפילתה הזכה לשלום, שיגן על הארץ, והשלווה תשרור בארצה החדשה ישנה:

אוֹר וּתְכֵלֶת יָם כִּנֶּרֶת
אֶת שִׁירַי הֵבֵאתִי לָךְ,
שִׁיר שֶׁל סַעַר שִׁיר שִׂמְחָה
מִלֵּב כָּמֵהַּ מָלֵא תִקְוָה.

זכרונות משמחים שרים במוסיקליות בשיר הנהדר „חלומי". השיר מצטיין בצימצום של המילים, ומאירים הגעגועים של החלום כשצעירים היו הימים בעבר הלא רחוק של אז;

מִטָּה וְאָרוֹן
סַפְסָל וְשֻׁלְחָן,
צָפִים וְעוֹלִים
מִתְּהוֹם הַנְּשִׁיָּה.

סִינּוֹר וּמִקְטֹרֶן
צָעִיף וּמְעִיל –
רוֹקְדִים כֹּה בְּיַחַד
מַעְגַּל הַקַּדְרִיל.

בְּאֶמְצַע כְּלֵי־זֶמֶר
עִם סֶנְדֶּר הַבַּס,
מַשְׁמִיעִים הַלַּחַן,
שֶׁחִבְּרוּהוּ יַחְדָּו.

הטון העממי מוסיף חן לשורות הקצרות והקולעות.

לבסוף רוצה אני להעיר, כי בדרך כלל אינני מחשיב הקדמות. אחרת הוא הדבר, כשבאים לקורא החדש בלשון אחרת. ההקדמה באה בשפת היצירה ביידיש, אך גם בלבוש עברי עבור הקורא הצעיר בישראל. לכן דברי המנחים יקרבו את הקורא לשירתה של המשוררת, חיה רחל אנדרס. אני בכל זאת מניח ששיר נחשב, כשעומד בכוח השירים המיוחד

שלו. אי אפשר לתמוך בו בשום הקדמות. הקורא בעצמו הוא הבוחן והמבין הטוב ביותר.

התרשמותי, כי שיריה של המשוררת ברוכת הכשרון, חיה רחל אנדרס, עומדים בכוחם הם.

אני מאחל לה הצלחה, שתמצא את הקורא הטוב, שירגיש את הרטט של שרותיה החרישיות והחולמות.

ומילים אחדות על התרגום העברי המוצלח של המשוררת אסתר זמצקי; זה לא תרגום מכני או פרוש מלים מיידיש לעברית של שירת חיה רחל אנדרס. תרגום חלקי זה, הינו תרגום חי ומוצלח, שיוסיף לערכו השירי של הספר.

יישר כוחך אסתר זמצקי.

אומעטיק בענקען

אין אייביקן בענקען

סוואַלק, שולגאַס, פיר־און־דרייסיק,
אונדזער אַמאָליקע אַדרעס.
פאַרשמעקט האָט לופט אין פרילינג דאָרט
לילאַ־ווייס־קאָלירטע בעז.

אונטערן באַרג דאָרט האָט געראַושט
די טשאַרנאַיאַ אַנדזשאַ און געשוימט,
אירע שטיינדעלעך מיט מאָך באַוואַקסענע
געגלעט און אַ סוד אַריינגערוימט.

שפּראָצט אויך איצט דאָרט נאָך אַ גרעזל?
בלעטערן נאָך די יונגע צווייגן
אויף די אַלטע זקנים־ביימער?
צי אַלץ דאָרט ליגט אין שטומען שווייגן?

גאָרטן יידישער, איך זע דיך ניט פאַרזייט
קיין בורעקעס, קיין ציבעלעך, קיין רעטעכלעך, קיין מערן.
אויף הפקר אַלץ, אין טיפן צער צעשייט.
פאַרשפּאַרט האָסטו, ייד, פון תכלית קלערן...

ס'פלעג דאָרט הילכן זאָרגלאָז דאָס מיידלישע געלעכטער
פון רבקהלען, פון באַשעלען און שיינקען.
אוי, ווי שווער איז, גאָט געגערעכטער!
ווי שווער איז נאָך די שוועסטערלעך דאָס בענקען...

שולגאַס, נומער פיר־און דרייסיק,
דיינע ווענט — חושך, וויסט.
שטורעם ווינטן רייסן בייסיק,
בלוטיקער פאַרפלייץ נאָך גיסט...

אויפן נומער פון מיין שטוב
אבלים־ליכט עס צאַנקען...
אין מיין האַלדז — אַ פאַרשטיקטער קנופּ,
און ס'קלעמען פיבעריש געדאַנקען...

צו דיר מיינע לידער

ווי חרוב דו ביזט, מיין יידישע שטאָט
הייזער דיינע פאַרוויסטע,
צעבויגן דיינע ווענט
שולן, בתי־מדרשים פאַרשטומטע.

יידישע גאַסן, איינגעפאַלענע שטיבער,
איר שטומט אויס אַ שווייגן אין צער.
ווי פאַרשאָטענע גריבער,
דערציילט איר פון חורבן, פון געפאַר.

אויפן שול־הויף און בית־מדרש,
קיין יידישע קינדער, קונדסים
צעשטיפטע, להכעיס ר׳ פנחס דעם שמש —
פאַרשניטענע יונגינקע מתים!...

פאַרוויסט דאָס יידישע געסל
קיין טאַטעס, קיין קול.
דאָ געוווינט האָט דער חסיד ר׳ געצל,
נישטאָ מער דער קלאַנג פון אמאָל.

געביין אונדזער יידישער;
צאַפלסט אין מיינע גלידער,
חורבן פאַרשטומטער, קרבן צעאשטער,
צו דיר מיינע לידער.

מיין היים ערב־שבת

שוין וואַסער פון פּלומפּ אין שטוב אַנגעטראָגן,
די דילן געוואַשן, ווי וואַקס אַזוי געל,
שוין טשאָלנט אין אויוון אין הייסן פּאַרוקט —
ס'איז שבת כמעט ביי דער שוועל.

מיט טישטוך ווייסן, פאַרשפּרייט איז דער טיש,
די לייכטער. גראַווירטע מיט בלום און מיט קראַנץ,
מ'טוט נאָך אַ וויש און אַ וויש און אַ וויש —
דער גלאַנץ זאָל זיין גלאַנץ!

מיט פיש שטאַרק געפעפערט די שטוב איז פאַרשמעקט,
מיט געפלאָכטענע חלה אויף קידוש,
דאָס שבת-סערוועטל, וואָס האָט זיי פאַרדעקט,
גענייט און געהאָפטן — אַ חידוש!

די מאַמע אין שייטל, ווי די שכינה זי שיינט,
דאָס גרוי דעם שבתדיקן פאַרטוך איז פרעמד.
דער טאַטע, מיט שוואַרץ די שיך שוין באַשמירט,
זיין גרייז-גרויע באָרד אין צוויי עקן צעקעמט.

די קינדער געצוואָגן, פאַרפלאָכטן די צעפּ,
אויך ס'קעצל איןווינקל וואַשט זיך צעשפּילט,
דער דרויסן, אַפילו דער דרויסן האָט שוין
די הייליקייט אויכעט דערפילט...

שבת האָט רו אין הערצער געבראַכט,
שבת — די גרויסע עשירות.
פון לעבן האָט מען דאָך ווייניק פאַרלאַנגט,
און געזונגען האָט מען שבחים און זמירות.

— — — — — — — —

ווער פירט איצט די בילדער פון שבת דאָרט אויף,
ווי זיי שטייען נאָך מיר פאַר די אויגן?
איבער אַלץ האָט אַן אכזר מיט בלוטיקער האַנט
דאָרט שוואַרץ אַ פאָרהאַנג פאַרצויגן...

חנוכה

דערמאָנט זיך און ס׳שפּיגלט זיך אַפֿ פונדאַסניי
אַ חנוכה־אָוונט... די משפּחה ביים טיש.
דער יום־טוב געווען אַזוי ליב,
די בענקשאַפֿט נאָך היינט אַזוי פריש...

אַן אָוונט, פריילעך מיט לאַטקעס און טיי,
מיט דריידלעך און קוויטלעך — דער זכרון דערוועקט.
דאָס פּסחדיקע גענזענע שמאַלץ מיט די גריוון,
נאָך היינט מיר פאַרשמעקט.

געווען די היים איז ליב מיר און טייער,
באַלויכטן האָבן זי די ליכטעלעך אַכט.
ווי קאָן איך גלויבן, אַז ס׳איז אַלץ מיטן פייער
אַוועק... קיין סימן פון חנוכה־נאַכט?...

דריי שוועסטער, אַ ברודער, טאַטע־מאַמע און איך
זענען מיר אַלע געווען דאָך ווי איינער,
איז פאַרחרובט, פאַרוויסט דאָס אַלץ און אוים?
פון זיי ניט געבליבן איז קיינער?

אַ חנוכה־אָוונט מיט לאַטקעס און טיי,
און וואַרעם ביים טיש, אין זכרון קומט־אויף...
ווי ליב די שטוב, ווי ליב איז געווען,
און אין האַרצן נאָגט איצט, נאָגט אָן אַ סוף...

זמן חרותנו

פסח־טעג, לעבעדיקע, פרישע,
פאַר וועמען באַפרייטע?
טעג אין פרילינג צעשיינטע,
פאַר וועמען באַנייטע?

איך שרייב און ס׳דוכט זיך
ביים פולן זינען,
קומט אין געדאַנק מיר
עפּעס אַנדערש צו שווימען.

פאַרצייכן איך דווקא
דעם חורבן — אַ מורא!
איך רעכן און כּפל
אַלץ וואָס פאַרלוירן.

טאַטע און מאַמע,
און קינדער געראָטן,
פאַרשניטן — און אַפילו
מיט ערד ניט פאַרשאָטן.

דריי מיינע שוועסטער,
ס׳ווערט זעקס מיט די מענער,
מיט די קינדערלעך זיבן —
איינס פון אַנדערן שענער.

ניטאָ איז מיין ברודער,
ניטאָ איז זיין פרוי —
מיט צוויי קינדער פאַרשוואונדן
ווי פרימאָרגיקער טוי...

צעשאָסן, צעטראָטן, מיט רויך
אַלץ פֿאַרטראָגן — — —
פֿרעגן קינדער ביים סדר —
וואָס קאָן מען זיי זאָגן?

אַ נייע הגדה?
צי פֿאַרשטומען דאָס לשון
און זיצן געבויגן
מיט אויגן פֿאַרלאָשן?

כאָטש פּסח איז, יום־טוב,
טעג פֿריש באַנייטע?...
פֿאַר וועמען הײַנט קומט איר,
פֿאַר וועמען באַפֿרייטע?...

תשעה באָב

איך דאַרף זיך ניט דערמאָנען כלל,
כ׳האָב עס ניט פאַרגעסן.
אין שאָטן אויף אַ לאָנקע גרין,
מיט פריינט בין איך געזעסן.

און פאַר די אויגן גייען מיר
תקופות אַלערלייאיקע,
גייען? גיין, זיי פליען דורך
אין קלעם און אויך פראַנק-פרייאיקע.

דערמאָנען יאָרן קינדערישע,
און אָט שוין אַ דערוואַקסענע,
דוכט זיך, ערשט אַ שטיפּערקע,
און שוין פאַרקלערט, געלאַסענע.

יאָרן האַרט פאַראומערטע,
מיט דאגות אָנגעזעטיקטע,
שטורעבונגען צעפאַלענע,
היים צו יונג פאַרלאָזענע.

אַ תשעה באָב אַ היימישער,
אין צעפּ פאַרטשעפּעט בערעלעך,
די מאַמע אַ דערשראָקענע
הענט איר פאַרבראָכט.

מיין ברודער אַ צעבייזערטער
מיט ייִנגלעך אין געפעכט,
לויף איך אַ דערשראָקענע,
פון געשלעג אַוועק.

אריין אין שטוב כ׳בין וויינענדיק,
ס׳הערצעלע פארצערט,
ווי צוגעפאסט צום חורבן זיך,
צו קינות אויף דער ערד.

„על נהרות בבל״, דארט
צאנקען ליכטלעך וויינענדיק,
אין „עלי ציון ועריה״-ניגון
מיין טאטע-מאמעס וויגעמיט.

אויף וואס זיי וויינען וויסטו ניט,
אויף חורבן דעם אמאליקן?
צי אויף די צעפ דעם טעכטערלס
מיט שישקעלעך אומצאליקע?

שוין אויסגעוויינט זיך פאסטנדיק,
נאך א סגולה גייט מען מיד
צום „ריינעם ארט״ „פעלד מעסטן״,
נעמט מען דיך אהין אויך מיט.

דארט קלאפן פושקעס, רופן דיך:
גיב צדקה, גיב! פון אלע זייטן.
גלייך ווי „צדקה תציל ממוות״ טוט
דא טויט אויף לעבן באלד פארבייטן...

דער תשעה באב, דער היימישער,
טויכט איצט מיר אויף פונסניי,
און פאר די פריינט, פארחידושטע
ווי זיי וואלטן זיין דערביי.

בענקשאַפט

זאָגט נאָר מיר ביימלעך
נאָענטע ביים ראַנד,
ווו זענען די הענט
אייך האָבן פאַרפלאַנצט?

זאָג נאָר מיר וואַסערל
קלאָר ווי קרישטאָל,
בענקסטו נאָך יידן
פון תשליך אַמאָל?

ווער טרעט אויף אייך, גרעזעלעך,
דאָ ביי דעם ברעג?
ווער זינגט אייך איצט לידער
פון ליבשאַפט אין וועג?...

ווער ציילט איצט די שטיינדלעך
פאַרוואַקסן מיט מאָך?
ווער חלומט חלומות
ביי אייך אויף דער וואָך?

קומען נאָך יידישע מיידלעך צו גיין
מיט פאַרפלאָכטענע צעפּ?
קומען צום וואַסערל מיט פּעקלעך
וועש אין די טעפּ?

זאָגט זשע מיר ביימלעך
נאָענטע ביים ראַנד,
ווו זענען די הענט
אייך האָבן פאַרפלאַנצט?...

שטילע רייד

ווער רעדט אין דער שטיל דאָרט,
רעדט צו זיך אַליין
פון אומקום און חורבן,
מיט כליפּעדיק געוויין.

קאָן אַ האַרץ פאַרשטיינערט ווערן,
ווען בלוט אין אָדערן נאָך פליסט?
קאָנען פאַרטריקענען טרערן,
ווען טרער נאָך טרער זיך גיסט?

אַ קוואַל מיט טרערן אָנגעזאַמלט
אין פיל־יאָריקן פּיין,
גיסט זיך איצט אין שטילן שטאַמל
אויף אומגעקומענעם געביין.

אין היץ צעטרייסלטע געהירן
פאַראומערט און פאַרקלעמט,
זיצט ער דאָרט מיט קאָפּ געבויגן
זיין כבוד טיף פאַרשעמט...

רעדט ער אין דער שטיל דאָרט,
עס רעדט פון אים אַליין
דאָס בענקעניש, דאָס נאָגעניש,
דאָס אָנגעזאַפּט געוויין...

געטאָ־העלד

יאָר נאָך יאָר פאַרגייט, פאַרלויפט,
זייט דעם אויפשטאַנד פונעם געטאָ,
שטייט פאַר די אויגן ווידער אויף
נאַצי־צייכן — שווידער־ציטער.

איך זע דיך, געטאָ־העלד פון וואַרשע,
דיין בלוט צעברויזט אין יעדן אבר.
ניטאָ וואָס צו פאַרלירן ווייסטו,
עס וואַרט אויף דיר אַ ברידער־קבר.
זאָל די וועלט כאָטש וויסן,
אַז נאַצי־בלוט וועט אויך דאָ
אויף ברוק זיך צעגיסן.

דו וואַרטסט ניט ביז דער טויט
וועט צומאַכן דיין אויג,
וואַרטסטו ניט ביז די וועלט
וועט די בלוטיקע שחיטה דאָ דערזען,
די וועלט איז טויב
צום יידישן געוואַלד, צום יידישן
געוויין.

פאַרוויס אין שלאַכט דו רופסט דיין ברודער:
ניטאָ פאַרוואָס מער זיך צו שרעקן!
כאָטש מיט פויסט בלויז און מיט שטעקן
שטייט דיר גאַרניט איצט אין וועג,
וואַרף זיך אינעם בלוטיקן געשלעג!

ניט העלפן וועט אונדז קברים רייסן.
לאָמיר מיט די ציינער זיך איינבייסן
אין נאַצי-לייב דאָס הינטיש-טריפה,
פאַרברענען אים אין זיין אייגענער שׂריפה...

ברודער, קעמף מיט שטוב-געמאַכטן געווער,
מיט שׂנאה דיינער!
און פאַלסטו —
מיט צאָרן-פאַרקריצטע ציינער!

וועט דער צאָרן פלאַקערן דורך אַלע אונדזערע
מעת-לעתן,
אויף ניט פאַרגעבן,
אויף ניט פאַרגעסן...

ניט פֿאַרגעסן!

ווילסטו זען די וועלט
אין איר ריכטיקן קאָליר?
עפֿן דײַנע אויגן,
זע,
מיט אינעווייניקסטן דערשפּיר,
ווי אָנפֿאַרטרויט דײַן צוקונפֿט
די מערדער פֿון דײַן פֿאָלק.

לאָז ניט דאָס פֿאָלק גענאַרן,
נאָך ניט פֿאַרגלייוערט ס׳אייגן בלוט.
לאָז כּבֿוד ניט פֿאַרשעמען,
דערפֿירן צו שאַנד און שפּאָט.

זע,
די גראָבע בײַכער
באַזויפֿן ווידער פֿריילעך
קייכן פֿון געלעכטער:
באַלד, אָ, באַלד קומט די צײַט
און פֿאַרנעמען וועלן זיי
אונדזער אָרט צוריק?

לאָז זיך ניט גענאַרן, פֿאָלק.
מען פֿאַרנאַרט שוין ווידער, זעסט?
היט דעם אָנדענק פֿון קדושים,
ניט פֿאַרגיב, און ניט פֿאַרגעס!

ביים משפט *

דו זיצסט דאָ, רוצח, אין דער גלעזערנער שטייג,
גלייך ס׳ארט דיך קיין זאַך.
דו שרייבסט, פאַרצייכנסט די מעשׂים פון דיין רייך,
און דיין פּנים צעקרימט אין אַ לאַך.

וואָס טראַכט דאָרט, וואָס טראַכט דאָרט די חיה?
זי זיצט און טרובקע אויף אויער פאַרלייגט.
געגנוג איר טיראַניש פּאַטערלאַנד געדינט,
איצט מוז זי הערן די גרוילן פון איר צייט...

איך וואָלט דאָרט אַ שטריק אויף איר האַלדז איצט פאַרצויגן,
און צו קליין וואָלט געווען די שטראָף די באַצאָלטע,
איך וואָלט פאַר מיין ווייטיק אַלע קללות געזאַמלט,
און די חיה אויף אייביק, אויף אייביק פאַרשאָלטן.

ניט שטילן וועט זיך ווי, ניט שווייגן וועט צער,
ביז זיין וועט פאַרוואָרפן איר טרפה געביין.
ניט פרעסן, ניט זויפן זי וועט פון איר רויבזאַק,
דעם טויט וועט זי בעטן אויף זיך דאָ אַליין.

און דער צוק פון איר פּרצוף מיט שמייכל צעקרומטן —
איר צורה פון חיה אין מענטשנגעשטאַלט,
וועט ליגן אין אַש צעשטויבט און צעוואָרפן —
באַצאָלט פאַר איר טאַט, דער טאַט פון געוואַלד...

---

* אייכמאַן־פּראָצעס, 30.6.1961.

קאַשמאַר

ווען וועט אָנהייבן אין דרויסן טאָגן?
ווי לאַנג קאָן דען די נאַכט זיך ציִען?
אויגן־לעפּלעך הארט און שטייף
קאָנען ניט פאַרמאַכן זיך
און זיך ניט האַלטן אָפן.

אָ, ווי וואַך דו ביסט מיין נאַכט!
עס קומט בכלל קיין שלאָף מיר,
ליג איך און איך טראַכט און טראַכט:
אַזאַ מין שטראָף, אַזאַ מין שטראָף מיר!...

צינד איך ווידער אָן מיין לאָמפּ
מיש־אויף מיין לידער־בוך
דאָרט ווו כ׳בין געבליבן שטיין — —
און פאַר מיינע וואַכע אויגן שוועבט
ווידער דאָס פאַרלענדטע געביין...

פאַרצוואַנגט מיך ווידער יענע ווײ,
און ס׳פאַרפלאָנטערט זיך אין דראָט
דאָס לאַנגע העמד,
מיין רעכטער פוס — — — —
און שונא לאַכט
און שפּאָט און לאַכט....

עס ריזלט שוין דאָס בלוט,
און נאַגייקע שמייסט,
צעקרעלט מיין לייב, צעקרעלט
מיט שטעכעדיק דראָט...

און צום מאָרגן אַזוי ווייט...
דריי איך זיך אויף דער צווייטער זייט,
מאַך אויף כּוח די אויגן צו
און רעד זיך איין —
איך שלאָף.

נאָר ס'זענען אויגן ווידער אויף...
אויף אַ הויכן באַרג
קלעטערט שוין מיין גוף.
שוין דערגאַנגען ביז צום שפּיץ
מיט ציטער אין די הענט און פּיס,
ביז אַ שטראַל פון זון
האָט אויפגעגלאַנצט
אויף מיין אַנטקעגנדיקער וואַנט.

שווער פּרעסט און פּרעסט מיר אויפן האַרץ
מיין אייגענע האַנט...

פרילינג און באפרייאונג

נייע לידער

ווייל איך בייטן אַלטע טענער
אינעם גאַנצן קידער-ווידער,
אין אַ וועלט, וואָס דאַרף זיין שענער,
זינגען נייע-נייע לידער.

פּרוּוו איך אוים אַ ליד אַ נײַם,
שלום מיט דער פרייהייט פאָרן.
שוין צייט עס זאָל איין מענטש דעם צווייטן
ניט פאַרביטערן די יאָרן...

אַ תפילה

גיב רעגן די היץ אָפּצוקילן,
גיב רעגן דורשט אונדז צו שטילן.
גיב רעגן דעם ווייץ און דעם קאָרן,
גיב רעגן, ס'זאָל פול ווערן דער גורן...
גיב רעגן!

גיב קעלט, ס'זאָל ערד פון אינזעקט זיך באַפרייען,
גיב קעלט, פרילינג זאָל זיך באַנייען.
גיב קעלט, דעם שניי — אַ פרייד פאַר די קינדער,
גיב קעלט אין צייט, אָבער לינדער.
גיב קעלט!

גיב נאַכט, און די אויגן פאַרמאַך אונדז.
גיב נאַכט, געדאַנקען און ביינער אָפּצורוען.
גיב נאַכט, צו שעפּן כוחות צום לעבן,
גיב נאַכט, חלומות צו וועבן...
גיב נאַכט!

גיב ליכט צו לייענען און שרייבן.
גיב ליכט מאַשינען צו טרייבן,
גיב ליכט צו גראָבן און פלאַנצן,
גיב ליכט פאַרן ווּקס פאַרן גאַנצן.
גיב ליכט!

מיין ברכה

לאָמיך אין פּשוטע ווערטער געבן מיין ברכה
דעם אויפקלייב פון היי אויפן פעלד,
דעם פאַרגרייטער פון ברויט און קאַרטאָפל,
דעם מייסטער פון שוך
און פאַנטאָפל,
דעם בלאַנק פון נאָדל וואָס נייט,
דעם רעדל וואָס זייגער דרייט,
דעם טראָגער פון ציגל,
דעם קנעטער פון ליים,
דעם בויער פאַר מענטש א געצעלט
און א היים.

מיין ברכה פאַר אַלץ אויף אונדזער ערד
וואָס טוט דערהויבן דעם מענטשלעכן ווערט.

דערוואַכונג

איך זיץ און באַטראַכט
דעם ווונדער פון נאַטור.
אָט דוכט זיך, דער מימאָזע־בוים
ביי מיין פענצטער
פאַרטריקנט, פאַרדאַרט,
קיין סימן פון לעבן —
און אָט, אַ שפּראָץ געטאָן גרין,
ווי שפּיצן געהאַפטן
פאַר כלהס חופּה־קלייד.

האָט ווידער אויפגעלעבט דער אַלטער שטאַם
דעם הויף, די גאַס
לאָמיר אים באַגריסן, דעם שטאַם,
וואָס האָט ניט פאַרפעלט
צו דערוועקן אין אונדז
אויך דאָס שלום־געבעט...

באַנייאונג

גרוי פאַרוואָלקנט איז דער הימל,
רייסט דער ווינט דיביימער־שויבערס,
בייזערט צייט זיך, וועקט פון דרימל:
„ניט פאַרשפּעטיקט פרילינג־צויבער!"

איז מאַמע ערד איצט שטאַרק פאַרנומען,
אַרבעט פלייסיק מיטצוהאַלטן;
שניי און קעלט אין מיטן בליען
האָט געבורט איר אָפּגעהאַלטן...

עס פליען אַלטע ברוינע בלעטער,
ווינט פאַריאָגט זיי, ווייסט ווער ווו?
ווייט אין טאָלן, צי אין פעלדער,
דאָרט באַקומען זייער רו?

שטייט די ווערבע ווי פאַרטומלט,
האָט זי געבורט שוין דורכגעמאַכט?
שניי און קעלט האָט איר אַנומלט
די פאַרוויסטונג גאָר געבראַכט...

גאָר בלי גייט קיינמאָל ניט פאַרלוירן,
עס קומט די צייט פאַר יעדער זאַך.
עס ווערן בליאונגען אויפסניי געבוירען,
ווי גוט עס קאָן נאַטור איר פאַך...

ווען ניט די ווינטן, ניט די שנייען,
וואָלט די פרייד קיין פרייד געווען.
ליידן פריער, האָבן ווייען,
דאַן וועסט אַלעס ליב דערזען.

ווידער שפּראָצן שוין די גראָזן,
שניידן וועט מען באַלד דאָס היי,
פרישע בלומען, בונטע רויזן,
נעם און פלעכט אין קראַנצן זיי!

ליבער פרילינג, ביסט געקומען
מיט ווידערבלי, מיט ווידערפרייד,
האָסט דיין פּלאַץ צוריק פאַרנומען
און דאָס לעבן אונדז באַנייט.

פרילינג

פרימאָרגן זוניק־לויטערער,
באַגליקט מיט פרילינג לופט.
צום נייעם לעבן אַ צווישערײ
פון פייגל רופט.

בענקט מיין הארץ אומרואיק נאָך
יונגע פרילינג־טעג,
און דער שטילער אומעט
שטייט אים אַלץ אין וועג.

פאַרזייט מיין ליד די האָפענונג
אין אויפגעשטראַלטן פרי,
וויל טיף אריינגעמען די פרייד
פון לופטיקן צעבלי.

באַגריסט עס אויך די גראָזן גרין
און אויפגעוואַכטן בוים.
זינגט צו ערד און גיט אַ לויב
דעם וונדער־בלוי אין רוים...

בלאָזט נאָך ווינט אין פולער קראַפט
פליען איינצלנע בלעטער,
ווייסט דער בוים: נאָך געבן שאָטן
פריידיק גרינעם וועט ער.

וויגן זיך ביימער רוישיקע,
און אָרום זיי אַ געזשום,
נעמען פייגל־טשוויטשער אויף
און שאָקלען זיך פרום־פרום.

ס׳האָט איינגעזאַפּט דער רעגן טיף
און ווייך געמאַכט די ערד,
דער מענטש האָט קערנערלעך פאַרזייט,
אים גליק פון שניט באַשערט...

זאָג איך תּפילה שטיל און היים
פאַר קאָרן, ווייץ פאַרזייט,
אויך פאַר בוריקעס און מערן
זאָג איך שטילערהייט.

זוניק-לויטערער פרימאָרגן,
פרילינג-לופט האָט ערד צעיערט,
פרישע בלומען, ניי געזאַנג —
ווי אייך מיין הארץ באַגערט...

אַ בוים

שטייט דער אַלטער בוים נאַקעט, אומבאַשיצט,
זיינע צווייגן פאַרטריקנט פאַרוועלקט
פּיליאַריקער קנייטש, זיין שטאַם צעקריצט
האָט שטורעם, ווינט, און קעלט.

שטום, ווי פאַרשלאָפן די מראה פון בוים,
אין שניי, אין אייז אַנגעגורט.
דוכט זיך; אָן לעבן, געזשיפּעט האָט קוים,
ווען אַטעם פרישער ט׳אַנגעזאָגט: געבורט!

צעשיינט האָט וואַרעם זון איין פרימאַרגן,
צעקניפּט, פאַרשלאָפענע צווייגן,
צעלאַכט פונעם שניי, פון פראָסטיקע זאָרגן,
אַ סוף צום האַלביאַריקן שווייגן!...

צעבלעטערט די צווייגן — — —
זיי צעשטורעמט מיט לעבן און לופט,
אין אימפּעטיקן פרימאַרגן,
צעפּראַלט זייער יונגשאַפט, זייער דופט.

האָט בוים פון שלאָף אַליין זיך צעוועקט?
ווער האָט אים געגעבן זיין צויבער, זיין קראַפט?
איז דער מענטש. אים אַ שותף? אַ באַהילפיקע האַנט?
געטראָגן דעם יאָך האָבן זיי זאַלבענאַנד? — —

איז לויב, און געזאַנג צו דעם שותפות,
מיט אחריות פאַראייניקט;
זייער מי, זייער ליבשאַפט — די עדות
אין זון־צעשטראַל פאַרהייליקט.

איך וואָלט אַ ליד געזונגען

וואָלט די נאַטור מיר בייגעשטאַנען
מיט איר גוטינקן צושטייער,
וואָלט איך איצט אַ ליד געזונגען
צו אַלץ, וואָס ליב איז מיר און טייער.

איך וואָלט געזונגען
צום זוניקן פרימאָרגן,
צום פייגעלע, וואָס ברענגט געזאַנג,
צום טאָג, וואָס איז פריי פון זאָרגן,
און גאַנץ געמאַכט מיין הארץ־פאַרלאַנג.

איך וואָלט אין ליד
די ערד צעאַקערט,
איך וואָלט מיט ליבשאַפט
זי פאַרזייט.
און וואָלט געזונגען צו די גראָזן,
און אין יינגן גאָרטן
צו בייט און בייט.

אַזוי וואָלט איך געזונגען שירה
צו אַלץ, וואָס ליב איז מיר און טייער,
און מיט מיין ליד וואָלט איך געגעבן
מיין באַשיידענעם צושטייער...

פֿאַרמעסט

בויען פֿייגעלעך די נעסטן,
ווילן זיך מיט מענטש פֿאַרמעסטן.
שפּרינגען, פֿליען מיט פֿליגל־פּאָלעס,
שפּילן ,דוכט זיך, גאַנצע ראָלעס...

גרעזעלעך פֿון יונגע בייטן
טראָגן פֿייגעלעך, ווי לייטן.
פֿלעכטן פֿלייסיק גראָז מיט גראָזן,
ס'זאָל אַ ווינט עס ניט פֿאַרבלאָזן.

און איז די נעסט שוין אויסגעבויט,
קומען פֿייגעלעך פֿאַרטרויט,
זינגען כאָריק, ווי אַ נייעם
צו דעם חנוכּת־הבית.

איז דאָס געזאַנג אַ חלום־וואָר,
סיי איינצלווייז און סיי אין כאָר.
קאָן זיך מענטש מיט זיי פֿאַרמעסטן?
אַזוי זיך בויען זיינע נעסטן?

ווי גוט, ווי גוט וואָלט דאָך געווען!
דער מענטש זאָל זינגען, ווען ער קען,
ווי ס'פֿייגעלע ביים בויען די נעסטן
און מיט אים זיך צו פֿאַרמעסטן...

פרילינג און באַפרייאונג

ווי וואַרעם און ליב איז די זון,
דאָס ווינטעלע וואָס גלעט.
יינגע בלימעלעך שפּראָצן־אויף
ווי אין אַ געוועט.

ריחות טראָגן זיך אין לופט,
און ס׳טראָגט זיך שוין געזאַנג
פון פייגעלעך אויף צווייגעלעך —
גלעקלדיק געקלאַנג.

בלויז דאָס פייגעלע, דאָס געלינקע,
אין שטייגעלע פאַרמאַכט;
אייגעלעך דערשראָקענע
קוקן מיט פאַרדאַכט...

דיין זמרל ,זאָג פייגעלע,
פאַרוואָס אַזוי פאַרגרויט?
דו הויקערסט זיך אין שטייגעלע,
ס׳געפעלט דיר ניט דיין ברויט?

אַ מתנהלע איך ברענג דיר איצט,
פייגעלע דו שטום,
אַ ווערעמל, אַ פעטס אַזאַ,
ניט ס׳שנעבעלע פאַרקרום.

פיק זשע, פיק, געל־שנעבעלע,
ס׳ווערעמל שלינג־איין,
און ווידער זינג דיין זמרל —
פרייל עך זאָל היינט זיין!

און אַט אַזוי אַ זאַטינקע
אַרומשפּרינגען דו וועסט,
און דאָס שטייגל מאַכן דיר
ווי אַ פרייע נעסט.

„מוחל דיין מתנהלע,
ס׳שטייגל עפן גיך,
איך וועל אַ פעטע ווערעמל
אַליין געפינען זיך.

זיין אויף קעסט אין שטייגעלע,
ליבער באַלעבאָס,
דאָס האַנט־געמאַכטע נעסטעלע,
איז אַלץ פאַר מיר ניט דאָס.

וויל פריי זיין פונעם שטייגעלע.
דאָס איינציקע, אַט דאָס:
אַליין זיך בויען נעסטעלע
און פיקן ווערעמל אין גראָז.

וועל איך אויכעט זינגען דאַן
מיט אַ ניי געמיט.
מאַך מיר פריי די פליגעלעך,
און פריי לאָז מיינע טריט...

איך וועל זינגען זמרל
פריילעך אויך פאַר דיר,
מיט מיינע קליינע פיגעלעך
אפילו ביי דיין טיר...

פרילינג, 1966

צוויי ליאַלקעס

צוויי ליאַלקעס פון איין-און-דערזעלבער מאַשין,
אַריינגעפאַלן איז אַינע צווישן רייך-רייכע ווענט,
אויף זעט און אויף פרייד, אויף ווילטאָג בלויז,
די צווייטע — אין אָרעמע הענט.

האָט איינמאָל די ליאַלקע, די רייכע,
צו דער אָרעמער אַ זאָג געטאָן:
„זעסט, שוועסטערל, מיין אויסשטאַטונג!
און דו — אין שמאַטעס אָנגעטאָן!"

„דו זאָגסט אין שמאַטעס בין איך אָנגעטאָן,
און דו אין שיינעם טואַלעט?
אויף רייכע הענט האָסטו געפרוווט
אַ הונגעריקע איינשלאָפן אין בעט?

צי זעסטו, שוועסטער, וואָס איך נאָר שטענדיק זע
אויף מיין יעדן ווענד און קער,
ווען פון גלאַנץ אין קינדישע אייגעלעך
פאַרהאַלטן איז קיילעכדיק אַ טרער?...

איך הער דאָס קלאַפּן פונעם הערצעלע,
ווען ס׳דריקט מיך ס׳קינד צו זיך,
איך פיל דאָס קינדעריש ווייטיקל —
לינד, גאַטעניו, זיין הונגער גיך!

דאָס טרערן-נאַסע בעקעלע,
די אייגעלעך רייַן איך זע,
דער הונגער דרייט דאָס בייכעלע,
זיין לעבן פול מיט וויי...

און דו, געצערטלט, ליאַלקע, ווערסט,
קיין גלעט, קיין קוש, דיר פעלט.
דיין טאָג ווערט דאָך געגרייט פאַר דיר,
ווי קענסטו ליאַלקע רייכע פילן יענעמס וועלט...״

צוויי ליאַלקעס פון איין־און־דערזעלבער מאַשין,
אַריינגעפאַלן איז איינע צווישן רייך־רייכע ווענט,
אויף זעט און פרייד, אויף ווילטאָג בלויז,
די צווייטע — אין אָרעמע הענט...

אַ תּפילה צום פרימאָרגן

קלאָרער זון־אויפגאַנג,
ליכטיקער שטראַל אויף מיין שויב,
לאַנג דיך ניט באַמערקט,
דיך פאַרשטעלט האָט אַטאָמישער שטויב.

דערפריי מיינע אויגן
מיט פרייד אינדערפרי,
מיט בונטע קאָלירן
פון בלומען געבלי.

עס רופט דאָך דער דרויסן
מיט פריידיקן רוף,
פאַרטרייב מיר דעם אומרו,
וואָס נעסטעט אין גוף.

פאַריאָג די געדאַנקען
פון מאָרד און פון רויב,
קלאָרער אויפגאַנג,
שטראַל־אויף, אויף מיין שויב.

הייל און דערוואַרעם
געמיטער פון לייד,
שטראַל אויף, דערבאַרעם,
ס׳איז צייט, ס׳איז שוין צייט...

זוניקער שטראַל,
ניט זוים זיך צו לאַנג,
זע, רייף איז די שעה,
לויכט אויף מיט געזאַנג.

איינינקע אַליין

איך קאָן ניט שרייבן גלאַט אַזוי
ניט געפלויגן, ניט געשטויגן.
די פעדער גיט זיך מיר אַ דריי,
ווערט די סטרונע אָנגעצויגן.

שטעלן אותיות זיך אוים
אין געדאַנקען אויף פּאַפּיר.
און דער זייגער — אין פּאָרוים
יאָגט די צייט ניט מיר, ניט דיר...

אַלע שלאָפן שטיל אין הויז,
אַליינינקע איך איינע בלויז,
ניט איך שלאָף און ניט איך וואַך,
ניט איך וויין און ניט איך לאַך.

שטעל איך אותיות מיר אוים
אין געדאַנקען אויף פּאַפּיר — —
און דער זייגער — אין פּאָרוים
יאָגט די צייט פאַר מיר, פאַר דיר...

רויז דייוויס

צו אירע 75 יאָר

צו דיין פינף-און זיבציקסטן געבורטסטאָג
ביסטו דאָך אַזוי נאָך מונטער און יונג,
ס'איז אַ גרויסער „שמע ישׂראל", גיסטו אַ זאָג.
אין דיינע אויגן פינקלט-אויף אַ פונק...

טיפזיניק איז דאָך דיין באַנעמען
דעם היינטיקן נייעם גאַנג פון לעבן.
ביסט ליבלעכער געשאַנק אונדז,
צוזאַמען וועלן מיר צו שלום שטרעבן...

ביסט דער צייט געטריי געבליבן,
פריש און טיף איז דאָך דיין גלויבן.
דיינע יאָרן פול און רייפע,
ווי פול מיט זאַפט די רייפע טרויבן.

אויף צוריק מיט שטאָלץ קאָנסט קוקן
און אַוודאי איצטער זאָגן:
עס ווערט די קייט פון שקלאַף צעבראָכן,
איך האָב דאָך אויכעט יאָך געטראָגן...

האָסט מיט יוגנט זיך פאַרשמאָלצן,
מיט יעדן וויץ און שפּאַס געטריבן,
האָסט עשירות פולע הויפנס
פאַר דיינע יאָרן אָנגעקליבן...

זאָל פון איצטער אָן דיין לעבן
דיר ברענגען נאָר געזונט און פרייד,
זאָלסט לאַכן, שטיפן, ווי דו קאָנסט,
און מיר מיט דיר געזונטערהייט...

בוירטאַ ווייד

ווען דו טראַכסט אַמאָל אריין
אין דיין אמתן זין פונעם לעבן,
קאָנסטו זיך געווים באַרימען,
אַז דו באַשאַפן ביסט, צו געבן...

ווייכער מאַכן יענעמס קישן,
לינדערן זיין קרעכץ,
מיט אַ פולן פנים שמייכל
דערלאַנגען צו די טישן
פריש געשמאַק געבעקס.

ביזט באַשאַפן יענעם דינען
מיט לייב און לעבן, אַלע זאָגן.
זאָל דיין חלום, וואָס טוסט שפינען,
כוח דיר געבן היילונג טראָגן...

אַלע שבחים און געזאַנגען
טראָגן פריינט, דיר אויסגעקליבן,
צו דיין טיר, וואָס טראָגט דעם נומער:
„ווודלענד, פינף-און זעכציק צוואָנציק זיבן".

אין דערמאנונג

ניט פאַרלאָשענער פונק

עס דאַרף מיך ווער דערמאָנען?
כ'האָב דען שוין פאַרגעסן?
כ'וויל נישט אַפילו באַטאָנען,
אַז די צייט האָט זיך שטאַרק מיר דערעסן.

איך זע דעם אַמאָל פאַר די אויגן,
די צייט האָט מיין יוגנט צעדראָשן,
זענען טעג און יאָרן פאַרפלויגן
און דאָך איז קיין פונק ניט פאַרלאָשן.

אין האַרצן פאַרזיגלט געטריישאַפט
דער יוגנט, דער פרייד, אויך דער לייד.
ווער מעסטן קאָן אַזאַ ליבשאַפט,
ווער קאָן עס דערציילן אין רייד...

אויפן לעבן איצט קוק איך גאָר אַנדערש,
מיט אַלץ זיך פאַרקנעטן — געניינט:
צווישן יוגנט בין איך אַלטמאָדיש,
צווישן אַלטע — ווי אַ פויגל פון שטייג...

אויפן וועג צווישן יוגנשאַפט און עלטער
איך וואָלט ניט פאַרקירצט איצט מיין שפּאַן,
פאַראַן אַ צייט, וואָס דערנענטערט
דעם היינט צום אַמאָל — ס'איז פאַראַן...

כ'וואָלט שפּאַנען מיט ליבשאַפט, פאַריכטן
וואָס כ'האָב פאַרזען העט אַמאָל...
געפינען צוטרוי צום לעבן —
און דערהערן דעם קלאַנג פונעם טאָל...

זען דעם אַמאָל פֿאַר די אויגן,
די יוגנט, וואָס צייט האָט צעדראַשן.
יאָרן זענען טאַקע פֿאַרפֿלויגן,
און ס'האָט דאָך מיין פֿונק ניט פֿאַרלאָשן...

אין חלום

טרעפט, עס שפיגלען זיך אָפּ אין חלום
איבערלעבונגען פון אויף דער וואָר;
דו קריכסט ערגעץ אין ווייטע מקומות,
און דיר דוכט — פּאַסירט האָט עס גאָר...

דו לויפסט, ערגעץ ווילסטו דערגרייכן,
און ס'פּאַלט דיר אוים אַזוי שווער — —
פאַלסטו מיד פון קריכן און שלייכן,
אַפילו שווער צו לאָזן אַ טרער...

און ווידער באַרג־אַרויף, באַרג־אַראָפּ,
פאַרפּלאָנטערסט אין פּלאָנטער די פיס,
צעקלאַפּסט זיך אין שטיינער דעם קאָפּ,
און אין האַרצן גיט דיר אַ ריס...

וועקסטו זיך אויף פונעם שלאָף,
די אויגן קוקן זיך אום,
און ווייסט: אַ חלום אַזאַ איז געווען,
מיט וועגן באַרגיקע קרום...

דאָס יאַיכל

אויף לײמערנע פּליטע
קאָכט זיך אַ יאַיכל
פון גערגעלעך, פּופּיקלעך
און פון פיסלעך — אַ מאכל.

מיט ציבעלע, מערן,
מיט פעפער און זאַלץ,
מיט בולבע און גרויפּן,
פאַרפרעגלט מיט שמאַלץ.

אַ סעודה — יום־טובדיק דערהויבן,
עפּעס־וואָס צוגלײכן קאָן שוין קײנער.
צעעפנען זיך ליכטיק געדולדיקע אויגן —
עס וואַרטן גיריק קינדישע צײנער...

די טעלער צעשטעלט שוין,
דאָס ברויט איז צעטײלט,
און מאָטיע, דער טויבער,
אַ מעשׂה דערצײלט:

„געווען איז אַ פּרוש אײנזאַם און אַלט,
דער הונגער בלויז האָט אים פאַרווײנט,
פאַרדבקעט אין קלײזל, דעם קאַלטן,
אויף גלות השכינה געווײנט...

האָט קײן ווײַב, קײן קינד ניט געהאַט ער,
אַפילו קײן אײגענע וואַנט.
ס׳גאַנצע פאַרמעג, וואָס ער האָט פאַרמאָגט —
אַ שטעקן, אַ גרויסן, אין האַנט.
אַ שוץ פאַר הינט, וואָס טרעפן אין וועג,
בײַם גײן מיטן שטעטלישן הינטער־שטעג״.

אזוי ציט ער און ציט, מאָטיע, דער טויבער,
פון קינדער דאָס חיות אַרויס.
דערציילט באריכות, ווידער און ווידער
די מעשׂה, וואָס ווערט קיינמאָל ניט אויס.

און קינדישע אויגן, מיט הערצלעך פאַרקלעמטע,
בליקן צום יאַיכל פאַרשמאַכטע...
דערפילט עס די מאַמע,
זי ווישט אָזש דעם שווייס,
ווייל ס׳יאַיכל לויפט שוין
פון טעפּל אַרויס...

און מאָטיע, דער טויבער,
מיט הענט, מיט צעשפּרייטע,
דערציילט און דערציילט און דערציילט
פון דעם פּרוש, דעם אַלטן,
וואָס לערנט גמרא און דרעמלט אין קלויז...

„מאָטיע, גענוג שוין!
אַ סוף צום דערציילן!
ס׳גייט־אויס דאָס קינדישע בייכל
נאָכן פּענעצל ברויט,
נאָך אַ פּופּיק, אַ גערגל,
נאָכן שמעקנדיקן יאַיכל.

אָט זע, אויף דער פּליטע, אָט זע!
אויסגעקאָכט האָט שוין זיך דאָס יאַיכל.
זע, וואָס געוואָרן פונעם גערגל און פּופּיק,
זאָג, וואָס זיין וועט איצט פונעם מאכל?"...

דערמאָנונג

טונקט זיך זון אין האָריזאָנט,
טעג פאַרגאַנגענע דערמאָנט,
יאָרן יינגע, לאַנג צוריק,
ווען געווען איז פול דאָס גליק...

ווי שיין דו ביזט, מיין וועלט, אין פרילינג,
פריש און שמעקעוודיק די לופט;
פייגל-טשוויטשער, פלאַטערל-שפּרונג,
ניי דאָס לעבן, כישוף-רוף...

דערמאָנט זיך רייץ פון יינגע יאָרן,
ווערטער, ווי די שטילע טריט;
לבנה, שטערן, רעגנבויגן,
און אַ הארץ מיט בלוט וואָס גליט...

מיטן פרילינגס צויבער-כוח
ווערסטו מיטגעצויגן,
ליבע קוועלט דאַן אויף פאַרחלומט
אין מילדן בליק פון דיינע אויגן.

הייבסט זיך ווידער אָן דערמאָנען
אינעם לעבן פון אַמאָל,
ווערטער טויכן-אויף אין זינען,
ווי אַ וויַיטער ווידערקול...

זעסטו נאָך די באַנק אין גאָרטן,
מיר זיצן דאָרטן וויַיט פון גאַס — — — —
אין יענעם ריטעם פון די הערצער,
איצט נעם און פרוּוו, אַ ליד פאַרפאַס!...

אַ ליד — אַ סודותדיקן שעפּטשען,
ווי אַ פליסטער אין דער שטיל,
אַ ליד, וואָס שווייגן אין אים ווערטער,
און קאָן דאָך זאָגן זייער פיל.

טינקט זיך זון אין האָריזאָנט,
טעג פאַרגאַנגענע דערמאָנט,
יאָרן יינגע, לאַנג צוריק,
ווען געווען איז פול דאָס גליק...

אַ לבנה־נאַכט

בלאָזט זיך אַ ווינטל אַ שטילער,
די לבנה שיינט אַזוי העל,
אין אַ נאַכט אַזאַ קילער,
איר שפּאַנט זאַלבענאַנד אַזוי שנעל.

ווילסט פירן זיך לאָזן פון די זכרונות,
זכרונות פון פאַרגאַנגענעם אַמאָל.
ווערט דיין צונג אויפגעבונדן
און הערט ניט אויף ריידן, ריידן אויפן קול.

יאָגן געדאַנקען, געדאַנקען, איינע די צווייטע,
ווי אין אַ פליגל־געררויש,
ווערט פול דיין האַרץ מיט בענקען
נאָך „יענע לבנות". ווען אַפילו אַנטוישט...

נאָך יענע שטערן, וואָס האָבן
געווונקען אין פאַרגאַנגענע נעכט,
און דערמאָנען, דעם צוזאָג דערמאָנען:
כ'וועל זיין דיר אויף אייביק אַ קנעכט...

צו שנעל פאַרפלויגן די יאָרן,
נאָך איידער וואָס און ווען...
זיי קומען בלויז אויף אין זכרון,
געניו, ווי זיי זענען געווען.

בלאָזט אַ ווינטל אַ קילער,
שיינט לבנה דורכזיכטיק העל,
דו שפּאַנסט אין אַ נאַכט אַזאַ שטילער
אויף צוריק... און שוין ביסט ביים שוועל...

צו מיינע קינדער

איך שרייב און שרייב אויף אונדזער לשון,
אויף ווייס פּאַפּיר מיט שוואַרצער טינט.
די ניט פאַרענטפערטע פראַגעס
קלעמען מיר מיין האַרץ אַצינד.

הערט זיך צו און טוט פאַרנעמען,
שוין שופר־שאַלן עכאָן אין די ווענט.
אין אייך, אין אייך, אָ, ליבע קינדער!
אונדזער קיום איז געווענדט.

איך האָב פאַרלוירן מיינע ליבסטע:
טאַטע, מאַמע, שוועסטער, ברודער — —
זעט זשע, קינדער, פעסט און זיכער
האַלטן אין די הענט דעם רודער.

ווי אויף ים דער קאַפּיטאַן
אין אַ שטורעם אומגעריכט.
מוטיק מוזט איר, קינדער, גיין
האַנט אין האַנט אַנטקעגן ליכט...

מיין צוואה, קינדער, האַלט זי:
קעמפּט און קעמפּט אַנטקעגן בייז,
ביז די וועלט וועט מוזן ווערן
פון אַלדאָס שלעכטע אויסגעלייזט.

אַ ליד מיט אַ ניגון

איך שרייב אָן אַ ליד —
פון געמיט דער געדאַנק,
גיט עס מיר אַ פלייץ
אין מיין האַרץ אַ געזאַנג.

צעגייט דאָס געזאַנג
צום האַרצן געווענדט,
ווי גוטער געטראַנק
צו די ליפּן מען נעמט.

זינג איך איבער דאָס ליד
פאַרפאַסט מיטן ניגון,
איך זינג עס און זינג עס
דאָס קינד צו פאַרוויגן.

שלאָפט-איין דאָס קינד
ביי מיר אין מיין שויס,
ווערן שטיל-שטילער די טענער —
דאָס לידל איז אויס...

אַ לאַנגע נאַכט

אַ נאַכט, ווי אַ פאַרשלעפּטע קרענק,
מ׳קען פון איר ניט פּטור ווערן.
ליג איך, טראַכט און בענק,
די מחשבות מערן זיך און מערן.

זע איך ס׳קינד מיינס, קליין און זיס,
אָט גייט עס שוין אין חדר,
עס שפּילט אין „באָל", צעקלאַפּט די פיס
און עסן מאָנט כסדר.

איך קאָך, איך וואַש און פּרעס,
פאַרהיט מיין קינד פון בייזע אויגן,
און זע, אַ האַלב־יאָרהונדערט שוין!
אין איילעניש מיין קינד דערצויגן.

איך זע, ר׳איז אויסגעוואַקסן גרויס,
שוין אונטער חופּה שטייט ער גאָר,
און שוין פאַרוויג איך אין מיין שויס
אייניקלעך — אַ נייעם דור.

אָ, ווי ליב איך קוק מיטן געדאַנק,
אַז יונגע קינדער שפּילן, לאַכן,
איך טראָג אויף ליפּן גאָט אַ דאַנק,
אָבער די אויגן אַלץ נאָך וואַכן...

וויגט די נאַכט מיך אין די אָרעם,
ווער זי אייביק זיך נאָך ציען?
ווער פון הימל, צי פון קברים
זיך זכות אָבות אפשר מיען?...

קומט קיין שלאָף און ניט קיין דרימל,
אַ נייעם טאָג טוט דרויסן אָן.
פֿאַרשווינדן שטערן טיף אין הימל,
און ס'נעמט צעקרייען זיך דער האָן...

ראובן, אונדזער זון

אונדזער עלטסטער זון איז אַ דאָקטאָר,
און מעלות אָן אַ שיעור פאַרמאָגט ער:
אַ קרענק קאָן ער היילן,
פאַררייִדן די ציין,
מאַכן אַ שפּאַס
און אין געלעכטער זיך פאַרגיין.

זיין מאַמע מיינט, אַז ער איז אַ שיינער:
ווייס ווי פּערל זיינע ציינער,
שלאַנק, און רויט־געלאָקטע האָר
און זיין שמייכל —
און זיין לשון —
אויסצוקושן.

ראובן פאַסט זיך — ר׳איז דער עלטסטער.
און איך מאַך ניט סתם אַ גראַם.
ראובן איז אַ ייד אַ גוטער
זיין ווערטל האָט יידישן טעם.

און ליב ער האָט זיין מאַמעס שרייבן,
כאָטש לייענען קאָן ער קוים־קוים,
אלף־בית האָט ער טאַקע פאַרגעסן —
און איז דאָך אַ צווייג פון אונדזער בוים...

אונדזער וואַקאַציע

דער באָבען מיטן זיידן
איז ווויל ווי די וועלט,
דוכט זיך אוים, זייביידן
מער קיין זאַך שוין פעלט.

עסט מען און מען טרינקט
פון אַלץ וואָס מען פאַרמאָגט,
אַלץ ווינקט צו זיי און ווינקט:
לעבט און לעבט אַ טאָג!...

עם טומלט און עם רודערט,
ס'ווערט פאַרדולט דער קאָפּ.
די קינדערלעך, זיי לייגן אויף
דעם שטיפן זייער טראָפּ.

דער יום-טוב גייט פאַריבער שוין,
וואָכעדיק ווערט באַלד —
נאָר פאַר די אויגן שטייט נאָך אַלץ
דער באַלטימאָרער וואַלד...

אַ שפּיל אין שניי

לופּטיקע, פרישינקע
שנייעלעך ווייסינקע,
בעקעלעך קינדערשע
רויטינקע, פראַסטיקע.

הילכעדיק, פלאַטערדיק
שפּילט איר אין גאַס.
שניי אינעם קעלנערל,
העלדזל ווערט נאַס.

עס שטערט ניט דער ווינט,
ליב איז דער שניי.
פון נעזעלע רינט,
ווער גלייך איז צו זיי?!

קוילערן זיך שנייעלעך,
רונדן זיך אויס,
אַ וואַרף צום נעזעלע,
טרעפט אים אין שויס...

געטראָפן אין בעקעלע,
געצילט און דערלאַנגט.
פאַר מאַמען אַ פּעקעלע —
אַ שנייאיק געשאַנק.

שפּילט זיך איצט קינדערלעך,
ניט שאַט ווען קעלט.
הוליעט אין זילבער-שיין,
איצט איז אייער וועלט!

אייניקלעך

אייניקלעך — שוואַרצאַפּלען פון די אויגן,
איר זייט פול מיט חנדלעך.
מיט מעשׂהלעך ווערט איר דערצויגן,
אַ געזונט אין אײַערע ביינדלעך.

איר יאָגט זיך אויף די בערגעלעך,
וואַרפט זיך קליינע שטיינדעלעך,
טרעפט אַזאַ אין פּיסעלע,
וויינט איר שוין אַביסעלע.

פּערלדיקע טרערעלעך
רינען איבער בעקעלעך,
לויפן ייִנגעלעך און מיידעלעך,
און פאַרלירן זעקעלעך.

שטיפערישע אייניקלעך,
באַהאַלטן אונטער ביימעלעך,
באָבע-זיידע זעען ניט דורך בלעטלעך,
איר פאַרשטעלט די פּנימלעך...

איר לויפט אויך איבער גרעזעלעך,
הויך הילכט דאָס געלעכטערל,
איר שפּרינגט ווי די העזעלעך
איבער שטריק מיט פלעכטערלעך.

לויפט באָבע צו די שטיפערלעך,
אַרויפציען די זעקעלעך,
קושט זיי אין די קעפּעלעך,
און די געלאָקטע לעקעלעך.

אַ טאָג, אַ טאָג אַ גליקלעכער
מיט געלעכטער האַרציק רייך,
זיידע־באָבע שטיפֿן־מיט
מיט אייניקלעך צוגלייך...

מיין יידיש פאָלק

איך זינג צו דיר מיין יידיש פאָלק,
צום טאָג פון דיין געבוירן.
מיט וויי און צער ביסטו גענערט,
און האָסט האָפנונג ניט פאַרלוירן.

דיין ליד הייבט זיך אָן
פונעם וויגעלע נאָך.
די וויקעלעך — זאָרגן
פון אייביקן יאָך.

טרערן געזויגן,
אין נויט זיך דערצויגן,
געלערנט מיט חשק,
אין תורה — יאָרן פאַרפלויגן...

כאָטש געלעבט אין דחקות,
ניט געהאַט אויף קיין ברויט,
האָסטו פאַר יענעם
געמויערט, געבויט.

מען האָט דיך פאַרפאָלגט,
אין פחד געלעבט.
דו האָסט ווייטער געהאָפט
און דיין חלום געוועבט.

צוריק אין דיין לאַנד ביסט געקומען, מיין פאָלק,
און ליכט אויפגעשלאָגן מיט ירושהדיק גלויבן,
מיט טענץ און מיט געזאַנג
אליין זיך דערהויבן...

אָבער שׂונאים נאָך לויערן,
ווילן נישט זויסן, ניט זען:
אַז דו, מיין פאָלק, ביסט פון תמיד
אַן עם קשה־עורף געווען...

יונג און אַלט
מוטיק צום הימל צעשאַלט,
מיט פייער צעפלאַמט
דעם וועג פון שׂונאים פאַרצאַמט.

אַ לעבן אַ נייעם, מיט רידל און פּויסט
דו גראָבסט טיף און דו בויסט,
אינעם אַלט־נייעם לאַנד —
דער אָפּצאָל פאַר דיין גרוילעכן שאַנד.

אין בייזן געוויטער
מיין קעמפער ניט ציטער,
העלדישער בויער
ליכט פונעם יידישן טרויער.

זינגט ישׂראלס לידער
מיט שטאָלץ אין דיינע גלידער.
אַ העלד ביזט געבוירן —
אַ קעמפערישער ייד.

אַ בליץ פון געדאַנק

קיין ווייט איז צו ווייט,
יעדע ווייטקייט איז נאָענט.
די צייט, אָ, די צייט!
זי אין כישוף דערמאָנט.

אָט אויף דער ערד,
און שוין גאָר אין הימל,
קוים איז באַשערט,
דו פאַרגייסט זיך אין דרימל...

עס דרייען זיך רעדער,
עס הודזשען מאָטאָרן,
פליסט גרינג, ווי אַ פעדער —
ווייט שוין פאַרפאָרן!

ווו וועסטו דערפליען?
וואָס זען וועסט אין ווייט?
סאַראַ גרוס וועסטו ברענגען
און סאַראַ באַשייד?

קיין ווייט איז צו ווייט,
יעדע ווייטקייט איז נאָענט.
די צייט, אָ, די צייט!
זי אין כישוף דערמאָנט...

באָרג־אָראָפּ

יאָרן

אַוווּ פאַרשווינדן אונדז די יאָרן?
אַוווּ פאַרפליען אונדז די טעג?
פאַרפאָרן זיי ווייט, די יאָרן?
צי האָבן זיי ווּ זייער ברעג?

דרייען זיך יאָרן אין קאַראַהאָדן,
דאָס לעבן ציט — אַ לאַנגע בריק,
און ווערט מיט יאָרן אָנגעלאָדן — —
וואָס אָפּגעשפּאַנט קומט ניט צוריק...

קומט מיר עפּעס אויף אין זינען:
אַז שפּאַנען קאָן מען ניט צוריק,
לאָמיר זשע פאָרויס, פאָרויס גיין,
און אויף פאַרגאַנגענהייט ניט קיין בליק.

לאָזן די יאָרן אין קאַראַהאָדן
אונדזער לעבן מיט משׂא אָנגעלאָדן
זיך ציען ווי אַ לאַנגע בריק — —
ווייל, וואָס אָפּגעשפּאַנט קומט ניט צוריק...

אויסגעטראָטענער וועג

פֿאַרגאַנגענע יאָרן און טעג,
האָבן זייער אויסגעטראָטענעם וועג:
צעדרייען די פֿינגער פֿון פּיסק און פֿון הענט,
לייגן אַ שטעמפּל אויף רוקן און לענד,
קאַרבן איין קנייטשן אין פּנים — אַ שרעק!
מאַכן אַ חורבן — און גייען אַוועק...

אוי, די פֿאַרגאַנגענע יאָרן און טעג,
וואָס האָבן אַן אויסגעטראָטענעם וועג:
מאַכן דעם גוטן געהער שוין ניט טויגן,
הייטעלעך זיי ציען אַרויף אויף די אויגן,
זעגן־אונטער דאָס לעבן, ווי אַ בוים די זעג,
און וואַרפֿן אַ שוידער און גייען אַוועק...

די פֿאַרגאַנגענע יאָרן און טעג,
טרעטן שוין איינמאָל אויס אונדז אַ וועג:
הייבן דעם בלוטדרוק,
פֿאַרקירצן דעם אָטעם,
און זענען מכבד
מיט קרענק און מיט שלעק —
מאַכן שוואַרץ־שבת און גייען אַוועק...

מיין ליד

די האָר גרייז־גראָע,
און קנייטשן אין פּנים,
באַברילט די אויגן
און שוואַכער ס׳געהער,
נאָר ס׳האַרץ ווערט יונג,
ווען ס׳איז אַ ליד אויף דער צונג.

ווען יונג און לייכט נאָך דיין גאַנג,
ווען אין דיר נאָך זינגט געזאַנג,
און גאָרניט קירצט דיר אָפּ דעם שפּאַן,
ווען אַ לאַנגער וועג איז נאָך פאַראַן,
איז פריש ס׳געמיט — דו ביסט נאָך יונג!
און אַלע שפּאַסן אויף דיין צונג...

ווען יאָרן אָבער לאַסטן אויף דיין גוף,
און רופן שוין דעם „עלטער רוף״,
ווען דו אַליין ביסט מער „ניט דאָס״,
און וווּנדערסט זיך: פאַרוואָס? פאַרוואָס?
זאָג אַליין זיך: יונג, ביסט יונג!
ווען ליד אַ נייס איז אויף דיין צונג...

ס׳איז שווער מיט אַלטקייט זיך צו פּאָרן,
ווילסט ציילן אויף צוריק די יאָרן.
בייגט זיך ביסלעכווייס דיין רוקן,
מאַך זיך ניט און פרווו פאַרקוקן.
זאָג זיך: ביסט געווען און ביסט נאָך יונג!
ס׳איז אַ ליד דאָך אויף מיין צונג!...

קאָנסט ניט טאַנצן מער אין גאַסן?
נעם און פּרוּוו אַ ליד פאַרפאַסן.
וועסט עס זינגען און דערציילן,
און אַלץ וואָס היילונג דאַרף — פאַרהיילן...
און וועסט פאַרחידושט זען: ביסט יונג!
כל זמן דאָס ליד איז אויף דיין צונג...

אויף דער שוועל פון דער עלטער

נו, נעם שוין אַרום מיך, מיין ליבער!
ניט זשאַלעווע קושן און גלעטן,
דו וועסט נאָר מיט צאַרטקייט אונדזער
יוגנט, די שיינע, אויפוועקן...

שפּאַן ניט אַרום אַ באַטריבטער,
זיי ווי אַמאָל אַ פאַרליבטער,
און מירן די עלטער באַגלייטן
מיט יידישן פאָלקס-ליד באַנייטן.

עס זענען נאָך טעג פיל פאַראַנען,
יאָרן פול ליבשאַפט צוזאַמען,
טרייב ניט די טעג און די שעהען,
זיי ניט אין אומעט פאַרטאָן...

ווי גוט איז, ווי גוט זיך צו קאָנען
אין קינדערישע שטיפן דערמאָנען — —
פרייד פלעג דאָס האַרץ איבערפליסן,
ווי אַ רוישיקער שטראָם זיך צעגיסן...

לאָמיר פריילעך אויפנעמען
די שעהען און טעג וואָס קומען,
זיי קוקן אין פנים און זאָגן:
נאָך וואָס דער טרויער, דער קומער...

אָט נעם זשע אַרום מיך, מיין ליבער!
ניט זשאַלעווע קושן און גלעטן,
וועסט נאָר מיט צאַרטקייט אונדזער
יוגנט, די שיינע, אויפוועקן...

דער דריטער זמן

דו גייסט פֿון די טרעפּ שוין אַרונטער?
ס׳איז שווער דיר צו שלעפּן דיין גוף?
ס׳געמיט דיינס איז מער שוין ניט פֿריילעך?
דערהערט האָסט דעם האַרבסטיקן רוף?

שוין אין דריטן זמן ביסט פֿאַרגאַנגען!
ס׳ווערט צייטיק די פֿרוכט אין דער בייט,
אויף פֿעלדער פֿול זענען די זאַנגען,
ס׳איז שניידן און קלייבן דיין צייט.

דיין שליחות האָסטו לאַנג דערפֿילט שוין,
דיין צושטייער געגעבן דער וועלט:
פּירות און גרינוואַרג מיט ברכה,
פֿול תבואה אין שייער געשטעלט.

נאָך וויט, נאָך וויט איז צו ווינטער,
כאָטש שווער דיין טראָט איז שוין היינט,
אין קאָפּ גיט אַ דריי און אַ שווינדל,
אָבער קרעכצן, קרעכץ ניט מיין פֿריינט.

אין דריטן זמן ביסט פֿאַרגאַנגען,
ס׳ווערט צייטיק אויף ביימער דיין פֿרוכט,
אויף פֿעלדער די גאָלדענע זאַנגען,
און ס׳שמעקט מיט רייפֿקייט די לופֿט.

אָטעם אין זיך איין דאָס חיות,
פֿאַרנאַכט, ביי זונאונטערגאַנג,
פֿאַרנעם־נעם די פֿרייד איידער ס׳לאָזט זיך
הערן דער האַרבסטיקער קלאַנג.

גיי זשע פֿאַמעלעך פֿון טרעפּ איצט אַרונטער,
מאַך גרינג דעם גאַנג פֿאַר דיין גוף,
באַשלאָסן, מיט מוט גיי אַנטקעגן
דעם רוף, דיין האַרבסטיקן רוף...

שלאָף־פּילן

אַ פּושקעלע שטייט ביי מיין בעט
און ווינקט צו מיר פון צייט צו צייט.
עס עפנט זיך און שטיל עס רעדט:
איך ברענג דאָך שלאָף צו מידע לייט...

נעם ביי מיר אַ פּיל אַרויס,
מיט רו און שלאָף ער וועט דיך נערן,
וואַרט ניט ביז דיין קאָפּ פּאַלט מיד,
דער אומרו וועט דיין נאַכט פאַרצערן.

צעעפנט זיך דאָס פּושקעלע
צעחנדלט מיט פאַרמעסט:
געננג געיישובט זיך, געטראַכט,
נעם מיך איין, און אַ גוטע נאַכט!

פאַרשלינג איך טאַקע אַ פּילעכל,
אַ צווייטס צו נעמען איז מײַן מיין,
דעם קאָפּ צעשווינדלט אַ קאַדרילעכל —
איך ווייב שוין ניט ווו אויס, ווו איין...

אין שפּיטאָל

א

לויט יאָרן, גאָרניט אַזוי אַלט,
און די פּיס ווי אייז שוין קאַלט...
דאָך ווילט זיך ווייטער שטיפן, לאַכן,
ס׳ווילט זיך נאָך אַ לעבן מאַכן...

אויגן קוקן, ווינקען, גאַרן,
ווילן זיך אַליין אָפּנאַרן.
גיט אַ שטאָך דאָ אין דער זייט,
אוי, אוי וויי! האָסט נאָך צייט!...

כלומרשט גיט זיך נאָך אַ שמייכל,
ווערט שוין אָבער באַלד גאַנץ קלאָר:
אַראָפּ אַראָפּ שוין נאָך אַ שטאַפּל,
מ׳טראָגט ניט מער קיין הויכע קנאַפּל...

דאַרף מען מאַכן לויז די טאַליע,
דער מאָגן זאָל ניט ווערן קאַליע,
רפואות נעמען, מען זאָל וויסן,
ניט פאַרלאָזן זיך אויף נסים...

אַ לידל זינגען זיך צום טאַקט,
כאָטש מיט יאָרן אָנגעפּאַקט...
מיט אַלטקייט זיך ניט פאָרן —
מיט איר אַנטקעגנגיין די יאָרן...

דורכן פענצטער פון שפּיטאָל

ב

דער הימל — בלוי צעשפּרייט,
צו אים דורכן פענצטער איז מיין בליק.
אַזויפיל זון און ליכטיקייט,
פאַרן מענטש אַזויפיל גליק...

בלעטער, צווייגן, גרינע ביימער
שעפּטשען שאָרכנדיק און פרום.
הילכיק שפּילן קינדער זיך,
שפּילן טאַנצן דאָ אַרום.

פליט אַ פייגעלע פאַרביי,
זעצט זיך אויף אַ צווייג — זוכט רו.
ווי איך גיב מיין קאָפּ אַ דריי,
שוין פאַרפלויגן, ס'איז ניטאָ...

קוים איך קאָן מיין גוף אַ ריר טאָן,
פאַרטראָגן כ'ליג שטיל אין מיין גאַרן —
וועט נאָך שאָטן מיך דערקוויקן?
אַ שטאָך אין זייט לאָזט מיך געוואַרן.

קומט אַ שוועסטער צו צום בעט,
אַ גלעט, אַ שמייכל מיך דערקוויקט.
ווערט מיר גרינגער, ווערט מיר ליבער,
ווי אין חלום זיך פאַרוויגט...

קוקן אין דער ווייט די אויגן
צו דעם הימל קלאָר אין בלוי.
קוק און קוק ביז טאָג פאַרגייט שוין,
און שלאָף איין אין אָוונט-גרוי...

ניט איך קרעכץ

(אין שפּיטאָל)

ג

ליג איך דאָ אין בעט,
ניט איך קרעכץ אין מיינע ווײ.
צו וואָס דער גאַנצער טאַראַראַם?
אסור, אויב איך פאַרשטײ.

מען מעסט די היץ,
מ׳טאַפּט דעם דופק,
דרײ פּילן מיט אַמאָל
שלינג איין פאַרלויפיק;

אַ שטאָך אַהער, אַ שטאָך אַהין,
אויף אונטערזוכן נעמט מען בלוט,
און ניט אומזיסט,
דאָס ווײס איך גוט...
און דאָס עסן — אָן אַ טעם,
מוז איך מודה זיין צום גראַם.

די שוועסטער — באַרעמהאַרציקע, פול חן,
קליידלעך אָנגעקראָכמאַלעט און ריין,
אַלאַבאַסטער־ווײס און שײן,
וויליק אַלע „גענג״ צו גײן.

לאָז איך האַלב די טיר דאָ אָפן,
הערן אין קאָרידאָר די טריט,
זע איך מענטשן אַלערליי
אָנגעזאָפּט מיט אַך און ווײ,
אויף די פּנימער — טרויער צי צאָרן,
אַ נאָענטן קאָנטיק שוין פאַרלאָרן.

און טריט פון שוועסטער, דאָקטוירים
און פון דעם באַזוכער־עולם,
און פון גלח, וואָס געקומען
דאָ מבקר זיין די חולים.

ראָמט ער מיר אין אויער אריין:
האָסט מיר וואָס צו זאָגן?
געזינדיקט אפשר? שלעכטס געטאָן?
זיי זיך, זיי זיך מתודה —
וועל איך פאַר דיר תפילה טאָן...

זאָג איך אים בזה הלשון:
הלוואי וואָלט איך געוווסט,
אַז גרינג אַזוי טויט מען פאַרגעבן
וואָס מען חשקט און מען גלוסט —
פון לעבן וואָלט איך מער גענאָסן,
ס׳וואָלט מיר גאָרניט איצט פאַרדראָסן...

גייט דער גלח, מיט אים איז גרייט
דער זעלבער נוסח, די זעלבע רייד,
און באַקומט דעם זעלבן פסק,
פסק אַ צאָרנדיקער און אַ וויסטער
באַגלייט פון בעט און בעט
דעם פריסטער...

און איך ליג אין בעט,
אָן קרעכץ און אָן אַ וויי.
צו וואָס דער גאַנצער טאַראַראַם?
אסור, אויב איך פאַרשטיי...

„מוטערס טאָג"

א טאָג א ליבער פול מיט פרייד,
א טאָג פאַר מוטער בלויז אויסגעוויילט.
פאַר איר ווערט איצט דער טיש געגרייט,
ווי א מעשׂהלע דערציילט...

אַלע טעג פון א גאַנצן יאָר
קאָכט זי, באַקט, פאַרזאָרגט
די קינדער מיט כל טוב,
און גאָרניט, גאָרניט זי פאַרפעלט.

באַלאַנגט דער טאָג היינט בלויז צו איר,
פריילעך קלינגט דער טעלעפאָן.
„מוטערס טאָג", מ׳קלינגט אין טיר,
בונטן בלומען קומען אָן.

מתנות ברענגען קינדער איר:
זייד און גאָלד, אויף טיש א בלום.
די מאַמע איז היינט איבערגליקלעך,
נעמט די קינדערלעך אַרום.

אין נייעם קלייד, מיט בלום אין לאַץ,
מיט הענטשקעלעך ווייס ווי שניי,
האָר לויט מאָדע שיין פאַרקעמט,
גיט זי פאַרן שפּיגל זיך א דריי...

שיין ביסטו, מאַמע, יונג און קלוג,
מ׳זעט דיר גאָרניט אָן די יאָרן...
ס׳איז גוט דער כבוד, וואָס זי קריגט,
נאָר ווייט, שוין ווייט איז זי פאַרפאָרן...

גוט איז אויך אַ חיי שעה,
מיט קינדערלעך אַמאָל צו הוליען.
זעצט אייך, קינדער ליבע, לאָמיר
אינאיינעם זיך צוזאַמענטוליען.

אַ טאָג אַ ליבער פול מיט פרייד,
אַ טאָג — בלויז פאַר איר געוויילט,
פאַר איר ווערט היינט דער טיש געגרייט,
ווי אַ מעשׂהלע דערציילט...

קינדערס עצות

נעם זיך ניט, מאַמע, נעם זיך ניט איבער,
טו ניט מער ווי ס'איז דיין פליכט.
זע, כאַפּ די מאָס ניט אַריבער,
פרוּוו אפשר אוים אַ ניי געריכט?...

פון דיינע פּאַטראַוועס זענען מיר מיד,
און פון דיינע לידער פול נויט.
פרוּוו אונדז געבן אַפילו אויף קאַטאָוועס,
אַ פּשוטן הערינג מיט ראַזעווע־ברויט...

ס'לוינט זיך ניט, מאַמע, וויינען און קלאָגן
אויף מילך, וואָס האָט זיך פון לאַנג אויסגעגאָסן...
געגוג שוין, מאַמע, די זאָרגן און פּלאָגן,
הער־אויף צו זיפצן, פאַרטרייב די פאַרדראָסן.

זע, דער פרילינג גרינט־אויף און צעבליט
די גראָזן די נייע, עס שמעקן די בלומען.
אמת, ווייט נאָך, ווייט איז צום שניט,
ס'איז פרילינג דאָך שוין געקומען...

אומגליקפאַל

אָנגעזאָגט האָט מען דער מאַמען די בשׂורה:
איר קינד ליגט צעקלאַפּט אויפֿן אַספאַלט,
אַט דאָרט אין גאַס נאָענט צו איר הויז,
אַט דאָרט ניט ווייט, נאָר אַ טריט בלויז.

די מאַמע מיט ציטער דערשראָקן זי לויפֿט,
פֿאַלט־צו צו איר קינד, וואָס ליגט אויף דער ערד.
זי הויכט איר אָטעם דעם קינד גלייך אין מויל,
ס׳איז אָבער זיין אָטעם שוין ווי פֿאַרהאַקט.

קינד מיינס, דזשאַני! הער צו מיר, רעד!
שרייט די מאַמע, ווי אַ באַנומענע שרייט.
„ער אָטעמט דאָך, דזשאַני, ער לעבט נאָך, ער לעבט!"
טרייסטן די מענטשן, וואָס שטייען אַרום.

דעם אַמבולאַנס רופֿט! ראַטעוועט! העלפֿט!
גיכער, וואָס גיכער די הילף אים דערלאַנגט!
מיין קינד, דאָס אויג פֿונעם קאָפּ, ס׳איינציקע אויג...
ווער האָט דיך פֿאַראומגליקט? ווער האָט דיך צעקלאַפּט?

שטייט אַ יונגערמאַן פֿון ווייטנס פֿאַרקלערט,
מיט צעשראָקענע אויגן ער שטאַמלט פֿאַרווירט:
ער איז גלייך מיר אַריין, אַריין מיר אין וועג...
באַשערט מיר, באַשערט... ער ברעכט זיך די הענט.

ס׳קינד אויפֿן אַספאַלט ליגט, גיט ניט קיין ריר זיך.
ס׳העמדל פֿאַרקאַשערט, עס זעט זיך זיין לייב,
איין הענטל פֿאַרוואָרפֿן, דאָס צווייטע פֿאַרבלוטיקט,
די אויגן פֿאַרמאַכט, גלייך ער לעבט ניט מער.

דער אַמבולאַנס קומט! אָט ווערט ער געהאָלפֿן!
באַרואיק זיך מאַמע, ס'וועט לעבן דיין קינד...
און מאַמע צו גאָט הויבט־אויף אירע הענט:
שענק גאָט אים לעבן, גאָט, פֿאַרגיב מיינע זינד!...

אין ליבטיקן אנדענק

צו הערשלען

דעם 8־טן יאַנואַר 1961,
ווען זון האָט וואַרעם זיך צעשפּרייט,
האָסטו מיט ליכטיקן צוזאָג
אונדזערע הערצער דערפרייט.

ייִנגע בלימעלעך האָסטו פריש פאַרפלאַנצט,
און זיי מיט דײַנע הענט געקושט.
די זון האָט צעוואַרעמט דײַן בלומען־בייט,
און זיי באַוואַסערן טאָג־טאָג ביסט גרייט.

האָסט בלימעלעך פאַרפלאַנצט, וועסט זיי באַגיסן
דו פאַרלאָזט זיך ניט אויף קיינעם.
עס וועט דיך מיט ליב־געזאַנג באַגריסן
דער גאָרטן מיט אַ קלאַנג אַ ריינעם.

ניט סתם אַזוי גייסטו ביי בלימעלעך אַרום,
דו שענקסט זיי ליבלעך פאָטעריש געפיל.
דאָס ווייסט אפילו שוין דער פרילינג,
ווען ער קומט מיט גרינעם שפּיל.

אין אויפגעוועקטע פריאיקע פאַרטאָגן,
ווען פרילינג פלעכט זיך נאָר אַריין,
מיט וואַסערדיק צעזילבערטע גראָזן,
דערוואַכן בלימלעך בונט אין שיין.

העלפט ער דיר דעם גאָרטן פּוצן
מיט פילפאַרביקן צעבלי.
אַלע רויזן וועלן זיך בוקן,
צו דײַנע טריט אין מאָרגנפרי.

ווען זון פֿאַמעלעך נעמט פֿאַרגייען,
ווען מען קומט פֿאַר פֿראַכט צו דאַנקען —
ווייסטו, מיר אַלע פֿאַרשטייען...
אונדזער 39־טער חתונה־טאָג.

דיך פֿאַרוויגט

און עס וועקן ווערטער ניט־דערזאָגטע,
ווילן נאָך מיט דיר זיך טיילן.
געדאַנקען, ווי מיט בליץ געיאָגטע,
ווילן אין זיך מער ניט בלייבן.

אין דער טיף פֿון דיינע אויגן
שפּיגלט שמייכלדיק דיין קוק,
דיין שטילער זאָג;
„לייען, ליבע, לאָמיר הערן",
דאָס בענקל גיט זיך נענטער אַ רוק.

לייען איך הויך אויפֿן קול,
דורכגעזיפּטע ווערטער מיינע.
נאָך צום סוף זיי ניט דערלייענט,
ס'טוליעט מיינע אַקסלען
צאַרטער פּנים דיינער.

וויי, ווי לאַנג זי איז די נאַכט!
אַ שרעק זי וואַרפֿט מיר אָן
צי שלאָפֿסטו?
צי ביסטו וואך?

איך זע שאַכטלען פֿול מיט פּילן,
אָן זיי — לעבן שטייט אין קאָן.
און דו מיין ליבער, ווי באַרואיקט;
„ניט נויטיק איצט" —
גיט דיין בלאַסע האַנט אַ מאַך.

איינגעשלאָפן ביזט, מיין לעבן,
פאַרוויגט האָט דיך מיין ליד.
ניט געעפנט מער די אויגן,
ניט גערירט מער מיט אַ גליד.

האָסט מיטגענומען מיינע טעג,
מיינע יאָרן ניט דעריאָגטע.
וויפל פרייד אויף לאַנגען וועג,
וויפל ווערטער ניט דערזאָגטע!

מיט אַלץ וואָס ליב און וואָס טייער,
פיל איך אָן מיין כוס,
און כ׳זינג צו דיר, מיין מאַן געטרייער
ביז איך ליידיק אוים מיין גלאָז...

עס שוועבט דיין שאָטן אַרום טיש
פילט זיך אָן דער אויבן־אָן,
קינדער שטיפן קינדער לאַכן,
און ווי פריער — וועלט גייט־אָן.

אָקטאָבער, 1966

מיין בענקשאַפט

הערשלען

ווי מעקט מען אויס די שרעק פון די אויגן?
מיינע שוואַרצאַפּלען זענען
נאָך מיט דיין פּנים מיר פאַרצויגן.

נאָך דוכט מיר, דו רעדסט, רעדסט נאָך צו מיר,
און אָט פאַרשטילסטו כהרף־עין,
דיין לעצטער טיפער אָטעם־פיר,
ווי אַ בליץ, וואָס לויפט דורך אַ רעיון — —
— — — — — — — —
יונגע, געלע פרילינג בלומען,
דו האָסט זיי פאַרזייט,
איך שנייד
אין פרימאָרגן איצט
אין ניינצן זעכציק זיבן —
פאַר דיר, מיין ליבער, זיי
צונויפגעקליבן.

פרי, ווי פרי זיך אויפגעכאַפּט,
זיך פאַרבענקט נאָך דיר,
טראָג איך דיינע בלימעלעך
מיט ציטער צו דיין ערדן־טיר...

אַרום דאָ אומבאַוועגלעך, ניט קיין ריר,
בלויז די בלומען אין דער וואַזע —
בוקן זיך פאַר דיר...

מערץ, 1967

באַרבאַראַ באַרין

ביסט ליכטיק ווי די זון,
און האַרציק איז דיין שטים.
דיין געבעט איז ליבשאַפט.
אין דער טיף פון דיין נשמה
נעמסטו אונדז אַרום.

קומען קלאַנגען פון דיין האַלדז,
צעגיסט זיך שמייכל אויף דיין פּנים.
דריקסטו אַ געפיל נאָר אויס,
ציט דיין שטים — דינער פאָדים.
דיין אויסדרוק קלאָר, דיין זינגען — קראַפט.
מיט דיין נגינה האָסטו וועלט געגעבן זאַפט.

ווערסט לעבן, צאַרטע טאָכטער,
אין די הערצער פון פאַרערער.
און כאָטש אויף אייביק ביסט פאַרשוויגן,
טוט נאָך אונדז דיין שטים פאַרוויגן...

22־טן יאַנואַר, 1961

יצחק זעסמער

שטענדיק געווען איז זיכער דיין טראָט.
ברייט פלעגסט פאַר מענטשן עפֿענען די טיר,
פֿריינטשאַפֿט געגעבן דו האָסט אָן אַ שיעור,
און דערמיט ניט געפּוצט זיך, ניט געמאַכט פאַר אַ ציר.

דו ביסט דער ערשטער געווען צום באַגריסן,
פֿון שטענדיק געזאָרגט דיין פֿאָלק צו באַשיצן.
גרייט איז געווען פאַר דיין פֿאָלק,
פֿאַר דיין לאַנד — דיין אָפֿענע האַנט.

מיט דיין וויסן האָסט באַשאַנקען פֿעלדער ישראלס,
דיין שׂכר איז אין אויפֿבלי פֿון ווילד-פּוסטע ערטער,
וואָס האָבן זיך פֿאַרוואַנדלט
אין יונגינקע גערטנער.
דער נאָמען, דיין נאָמען

פֿאַר אונדז האָט באַדייט,
ווי גרויס דיין פֿאַרנעם
אונדזער טרויער דערציילט.

ס'איז מענטש דיר אַ נאָענטער געווען,
ווייל מיט זיך געווען ביסטו גאַנץ.
טראָגן פֿריינט דיר געבויגן
איצט בלומען אַ קראַנץ...

אָקטאָבער, 1961

שרה קליימאַן

עס צאַנקט דאָס ליכטל דיר צוקאָפּנס,
ליגסט שוין אין דיין אייביק בעט.
די טרערן פאַלן איצט טראָפּנס, טראָפּנס,
ווער וועט געבן איצט אַ גלעט?

פילסט ניט, שרה, מער קיין ווייטיק,
ווייסט שוין מער ניט פון קיין צער.
ס'האָט שאָטן פאַרשטעלט דיין טאָג,
פאַרוויגט דיך ליד דערפאַר.

דיין געשטאַלט, אַ בילד פון יוגנט.
לויטער שמייכל — דיינע אויגן.
ווי וועסטו אונדז פעלן, שרה טייערע,
שטייען מיר איצט שטום געבויגן.

דו האָסט געזונגען דיינע לידער,
האָסט דאָך געוואָלט מיט דיין ניגון
פול מיט האַרץ און פול געפיל,
קינדער זינגענדיק פאַרוויגן...

אַנשטאָט בלומען דיר צו ברענגען
צו דיין אייביק-אייביק בעט,
ברויט פאַר קינדערלעך פאַרשמאַכטע
וועלן מיר זייען צו זעט.

שטיל און אייביק איז די שעה,
ביי דער צאַנקנדיקער ליכטל-שיין,
געהייליקט, שרה טייערע,
וועט דיין נאָמען אייביק זיין...

12־טן אויגוסט, 1961

רויז דייוויס

ווי זילבערנע גלעקער
דיינע רייד, און טיף דיין געדאַנק.
ביסט געווען אונדזער האַרציקער וועקער,
אונדזער אייביק געשאַנק...

און כאָטש שוין ניטאָ, הילכט נאָך דיין קול,
וואָס פלעג אונדז אַלעמען אָנרעגן.
אָט איז נאָך דיין בליק, דיין דריק פון דער האַנט.
אָט דוכט זיך, דו זיצסט אונדז אַנטקעגן...

געבראַכט מיט זיך האָסט דערקוויקונג,
געלאַכט און געשפּאַסט אויפן קול.
קלוג דיינע רייד זענען געווען,
ריין, קרישטאָלן וואַסערל אין טאָל...

עס פעלט ביים טיש דאָס גלייכוואָרט דיינס,
ווי פוסט און אומעטיק אָן דיר.
אויף אייביק פאַרמאַכט איז טאַקע, איז טאַקע
פאַר אונדז שוין דיין טיר?

מיר, דיינע פריינט פון פרויען פּיאָנערן,
לייגן דיר בלומען אין קראַנצן.
פאַר דיין נאָמען — רויז דייוויס,
מירן אין ישראל ביימער פאַרפלאַנצן...

דעצעמבער, 1964

בען ווייד

ערשט געלעבט האָט בען,
פון אַלץ געוואָלט געניסן.
כאָטש שווער איז אים דער גאַנג,
האָט ער דאָך ניט אָנגעוווירן
צום לעבן דעם דראַנג...

מיט זיינע שווערע, שווערע טריט
איז ער דאָך געקומען
צום לעצטן זונטיק-אָוונט,
צו זיין מיט פריינט צוזאַמען.

אַלעמען מיט ליבשאַפט באַגעגנט
און מיט אונדז
זיך וואַרעם אָפּגעזעגנט.
מיט טרערן און קול פאַרשטיקטן
האָט ער מיך באַגלייט.
און איך געפילט האָב,
וואָס ער האָט געמיינט...

געהאַט אים אַ סך צו דערציילן,
לייענען, וואָס איך האָב געשריבן,
אַז ער זאָל הערן
מיין יידיש ליד.

פאַרלוירן האָבן מיר אַ פריינט,
אַ פאַרערער.
און זיין פרוי — אַ געטרייען מאַן,
און די קינדער — זייער ליבן לערער...

דעצעמבער, 1958

אהרן קורץ

ווען עס שטאַרבט אַזאַ דיכטער,
וויינט נאָך אים יעדער זאַץ.
ווען ס'פאַרשווייגט אַזאַ וועקער,
ווער פאַרנעמט זיין פּלאַץ?

פאַרעלנט איז זיין טיש,
בלויז בענקשאַפט, אומעט פאַרצערט.
ווישט די האַנט אַ טרער פון אויג:
ניטאָ דאָס ליכט, ניטאָ שוין מער...

פאַריתומט בלייבט אַ חבר, אַ פריינט.
בלויז זיין קול נאָך רופט און מאָנט:
געגוג די נעכטנס... צום העלן היינט!
וואָלט איר וועלן, וואָלט איר דאָך געקאָנט...

די צייט איז רייף, די צייט איז רייף!
און איר, איר זענט נאָך דאָ,
נעמט אייך צונויף, פאַרברידערט זיך,
עס קלאַפּט אין טיר שוין די שעה...

זיין שטים — אָפּקלאַנג נאָך אַ ברוויזיקער,
און אין הייליקן געשוועב.
זיין געזאַנג ווערט פריש
אין ליכט פון ברודערשאַפט פאַרוועבט...

אויגוסט, 1964

עשרים שירים מתורגמים לעברית
ע"י המשוררת א ס ת ר ז מ צ ק י

מיין טאַטנס ירושה

מיין טאַטע האָט מיר אַ ירושה געלאָזן,
אַ ירושה, וואָס קיין ווינט וועט ניט פאַרבלאָזן.
אויף מיין באַק איז געדונען זיין געזאַלצענע טרער
היים און פאַרשטיקט — פון טאַטענס באַגער.

איך רייד צו דיר, טאַטע, אָן ווערטער, קאָנסט זען.
מיין שווייגן בלויז דו קאָנסט פאַרשטיין.
דו ביסט מיר אין מיין יוגנט געווען,
ווי אַ דערלייזער, וואָס קומט פּלוצים צו גיין...

זאָג, טאַטע, נאָר זאָג, ווו האָסטו גענומען
דיין וויסן? — אויף שול-באַנק ביסט לאַנג ניט געזעסן.
צו דיין שוויגער ביסטו אויף קעסט אָנגעקומען,
און געדאַרפט ביי איר ברויט אין אויוון איינזעצן.

אין קלויז אויף דער באַנק, צי שטיל ביי דעם שטענדער,
געלערנט האָסטו און וויסן געזוכט,
אין די קליינע אותיותלעך ניט געווען ביסט אַ פרעמדער,
אויך דעם טעם פון „עסן טעג" האָסטו פאַרזוכט.

דו האָסט מיר אין הארצן דיין ניגון פאַרזייט,
נאָך קלינגען די טענער, נאָך הער איך דיין שטים.
איך טראָג זיי אין זיך, ווי אין פאַלדן פאַרנייט
מיט ליבשאַפט, איך היט זיי, איך נעם זיי אַרום.

„קום חיה רחל, קום, און הער זיך נאָר צו,
פאַרשטייסט דאָך דעם טייטש, פון עין יעקב די עברי,
דיין קעפּל איז שאַרף, שאַרף ווי אַ בליץ,
לערן, לערן, מיין קינד, ס'וועט קומען צוניץ".

יְרוּשַּׁת אָבִי

אָבִי יְרוּשָּׁה לִי הִשְׁאִיר
יְרוּשָּׁה שֶׁכָּל מַשַּׁב רוּחַ לֹא הִשִּׁיבָהּ
עַל לֶחְיִי זָלְגָה דִּמְעָתוֹ הַמְּלוּחָה
חַמָּה, חֲנוּקָה – כְּמִיהָתוֹ שֶׁל אָבִי.

לְלֹא מִילִים, אֵילֶךָ אָשִׂיחַ אָבִי;
בְּוַדַּאי כִּי תָּבִין שְׁתִיקָתִי.
בְּנֶחָמָתְךָ, מִשַּׁחֲרִית יָמַי זָכִיתִי
כְּמוֹשִׁיעַ לִי תָּמִיד תּוֹפִיעַ.

אֱמוֹר לִי אָבִי, מֵהֵיכָן תַּלְמוּדְךָ שָׁאַבְתָּ?
הֵן בְּמִכְלָלוֹת וְאֻלְפָּנִים לֹא בִּקַּרְתָּ
כִּי לְחַסְדֵי הֶחָמוֹת הִזְדַּקַּקְתָּ
וְלֶחֶם לַתַּנּוּר אָז הִכְנַסְתָּ.

בַּקְלוֹיז עַל יַד הָעַמּוּד
לָמַדְתָּ, יָדַע חִפַּשְׂתָּ,
בְּאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת זָר לֹא הָיִיתָ
וְטַעַם יָמִים גַּם טָעַמְתָּ.

נִגּוּן לִמּוּדְךָ בְּלִבִּי זָרַעְתָּ,
מְהַדְהֵד עוֹד הַזֶּמֶר, שׁוֹמַעַת קוֹלְךָ
אִתִּי הֵם תָּמִיד כִּכְפָלִים בַּשִּׂמְלָה
אֶשְׁמְרֵם לִי בְּאַהַב וְאוֹתָם אֲחַבֵּק.

– בּוֹאִי חַיָּה־רָחֵלֶה! שְׁבִי וְהַקְשִׁיבִי
הֵן תָּבִינִי פֵּרוּשָׁם־שֶׁל "עֵין־יַעֲקֹב" הַמִּילִים,
לִמְדִי נָא בִּתִּי עוֹד תִּמְצְאִי בָּן עִנְיָן,
רֹאשֵׁךְ הֵן תּוֹפֵס מַהֵר כַּבָּרָק.

ס׳האָט מיין טאַטע געלערנט מיט מיר עין יעקב,
און איך האָב געפרעגט אַפּיקורסישע פראַגן,
דער טאַטע, ווי ער וואָלט עס קאָנען פאַרטראָגן,
געפרווּוט האָט מיר קלוג עפּעס זאָגן:

מיין קינד, דו פאַרשטייסט ניט, טיף איז די תורה.
פרעגן איז גרינג, אָבער ענטפערן איז שווער.
מ׳דאַרף לערנען, ניט פרעגן, און דאָך וועסט פאַרשטיין
וואָס איז וואָס, און ווער איז ווער...

אָט די דאָזיקע ווערטער, טאַטע מיינער, זענען
פאַר מיר דאָס געשאַנק, דיין ירושה.
דיין ענטפער דעם מילדן, און טיף ווי ער איז,
טייער איך האַלט, אין אייביקער קדושה...

איך געדענק ווי מיר האָבן זיך ביידע געזעגנט.
דו האָסט געוויינט, די טרערן האָבן גערונען.
געפילט האָב איך, מאַטע, די טרערן די הייסע,
און איך האָב באַנומען, באַנומען...

איך פאַר דאָך פון דיר ניט אויף אייביק אַוועק,
נאָך וועלן מיר זען זיך, האָב קיין יסורים,
גיב אַכטונג אויף זיך, קאָנסט ציילן די טעג,
צוגאַסט וועל איך קומען, אויף פּסח, אויף פּורים...

ס׳האָט דער טאַטע, מיין גוטער, געוואַרט און געוואַרט.
זיין טאָכטער די ליבע איז שוין קיינמאָל געקומען.
געשריבן האָט ער בריוולעך, מיט געזונט מיך גענאַרט,
און צו יאָרן 98 האָט אַ סוף אויך גענומען...

לִמְדַנִי אָבִי "עֵין־יַעֲקֹב"
וַאֲנִי שְׁאֵלוֹת אַפִּיקוֹרְסִיּוֹת שְׁאִילְתִּיו
אָבִי בְּסַבְלָנוּת אוֹתִי שָׁמַע
נִיסָה לְהַסְבִּיר, לַעֲנוֹת בִּתְבוּנָה.

– הַקְשִׁיבִי בִּתִּי וְהָבִינִי;
עֲמוּקָה יוֹתֵר הַסּוּגְיָה,
יֵשׁ לִלְמוֹד, לְחַפֵּשׂ וְלִרְצוֹת לְהָבִין.
לִשְׁאוֹל אָמְנָם קַל, הַתְּשׁוּבוֹת הֵן קָשׁוֹת.

הִנֵּה אָבִי; הַמִּילִים שֶׁלְּךָ וּתְבוּנָתְךָ
הִנָּם יְרוּשָׁה לִי וּמַתְּנָתְךָ.
זוֹךְ צִוְיֶךָ לִי יָקְרוּ
וְלָעַד לִי קוּדְשׁוּ.

אֶזְכְּרָה; אֵיךְ שְׁנֵינוּ נִפְרַדְנוּ,
בָּכִיתָ, וּדְמָעוֹת בָּלַעְתָּ,
הִרְגַּשְׁתִּי אָז אַבָּא דִמְעָתְךָ הַחַמָּה,
דִמְעָתְךָ הַמְּלוּחָה... שֶׁכֹּה חָדְרָה!

לֹא אֵינֶנִּי עוֹזֶבֶת אוֹתְךָ לְתָמִיד
עוֹד נִתְרָאֶה אָב יָקָר, אַל נָא תִּתְיַסֵּר.
הַשְׁגַּח עַל עַצְמְךָ, זַמֵּר בְּנִגּוּן יָמֶיךָ,
אָבֹא לְהִתְאָרֵחַ, לְפוּרִים אוֹ לְפֶסַח?

חִכָּה וְחִכָּה לִי אָבִי הַטּוֹב
בִּתּוֹ שֶׁאָהַב לֹא בָּאָה אַף פַּעַם
כָּתַב מִכְתָּבִים, הִסְוָה הָאֱמֶת
עַד שָׁנִים תִּשְׁעִים וּשְׁמוֹנֶה נִגְרוּ וְאֵינָם.

געבליבן איז מיר בירושה זיין געזאַלצענע טרער.
איך פיל ווי זי טריקנט זיך קיינמאָל ניט אויס...
אָפּט, ווען עס ווערט אויפן האַרצן מיר שווער,
גייסטו, טאַטע, פון מיין זינען ניט אַרויס.

דער טאַטע האָט מיר אַ ירושה געלאָזן,
אַ ירושה, וואָס קאָן קיין ווינט ניט פאַרבלאָזן.
אויף מיין באַק נאָך רינט געזאַלצענע טרער
היים פאַרשטיקט — פון מיין טאַטנס באַגער...

נִשְׁאֲרָה בִּירוּשָׁה לִי דִּמְעָתוֹ הַמְּלוּחָה
אַרְגִּישׁ בָּהּ, אֵינָהּ מִתְיַבֶּשֶׁת לָעַד.
וְעֵת כִּי מַכְבִּיד וּמֵעִיק עַל הַלֵּב
אַתָּה אָבִי – עִמָּדִי לְתָמִיד –.

אָבִי יְרוּשָׁה לִי הִשְׁאִיר
יְרוּשָׁה שֶׁכָּל מַשַּׁב־רוּחַ לֹא הִשִּׁיבָהּ
עַל לֶחְיִי נִגְּרָה דִּמְעָתוֹ הַמְּלוּחָה
חַמָּה, חֲנוּקָה, רְצוֹנוֹ שֶׁל אָבִי.

פאַרפלאַנצט אַ בוים

געווידמעט הערשלען

ווי אויסגעוואַקסן דו ביסט, מיין בוים,
דערגרייכסט שוין באַלד צום דאַך.
באַצירסט מיט גרין דעם הימל־רוים,
און צערעדסט זיך אויףביימער־שפּראַך.

אַט דוכט זיך, גאַרנישט לאַנג
פאַרפלאַנצט דעם בוים האָט הערשל, ליבער;
טיף — גאָר טיף טוט ווי, טוט באַנג —
זיין באַקרוינטער פרוכטבאַרער געשאַנק.

נישט באַשערט געווען איס זען,
אויפבלי פון געצערטלט בוים
אַ ירושה אונדז זיין מי,
איצט אין פּרעכטיק־גרין צעבלי.

ווי הויך און שלאַנק דו ביסט, מיין בוים
דיינע צווייגן גרין צעבליט.
אין דיין שטאַרקן שטאַם
האָסט בלעטלעך אחריות׳דיק פאַרהיט.

בייזע ווינטן, שטורעמס, קעלטן
האָבן דיך געררייצט, געוואָרנט;
און דו מיין בוים, מיט דיין עקשנות
„איינגעלייגט" האָסט אַלע וועלטן...

האָסט נחת שוין דערלעבט —
קינדער דיינע גריניקע
מיט האָפענונג און גלויבן
אין דיין בוים־האַרץ איינגעוועבט.

אִילָן נִשְׁתָּל

מוקדש להרשל

מֶה גָּדַלְתָּ אִילָנִי,
כְּבָר עַד לַגַּג הִגַּעְתָּ!
כִּפַּת שָׁמַיִם אֵיךְ קִשַּׁטְתָּ,
וּכְבָר בְּשָׂפַת אִילָנוֹת מְשׂוֹחֵחַ.

דּוֹמֶה רַק עַכְשָׁו
שָׁתַל אִילָן פֹּה הֶרְשְׁל הֶאָהוּב;
עָמוֹק הַכְּאֵב כֹּה מֵעִיק –
מַתְּנָתוֹ עֲתִירָה וּפוֹרַחַת

לִרְאוֹת לֹא זָכָה,
אֶת אִילָנוֹ הַמְפוּנָק בַּתִּפְרַחַת
עֲמָלוֹ, לָנוּ יְרוּשָׁה,
עַכְשָׁו בְּיִפְעַת־יַרְקוּתוֹ הַפּוֹרַחַת.

תָּמִיר כֹּה עָלִיתָ, אִילָנִי,
יַרְקוּת רַעֲנָנָה עֲנָפֶיךָ.
גִּזְעֲךָ עָנוֹג וּמוּצָק
עַלְעָלִים רַכִּים שִׁמַּרְתָּ.

רוּחוֹת סוֹעֲרוֹת וָקוֹר
הִרְגִּיזוּךָ וְחֻשַּׁלְתָּ;
וְאַתָּה אִילָנִי בְּעַקְשָׁנוּת
שָׁמַרְתָּ וְיָכוֹלְתָּ...

לְנַחַת גַּם הִגַּעְתָּ –
יְלָדֶיךָ יְרַקְרַקִּים,
בְּאֵמוּן וְתִקְוָה
לְלִבְּךָ הָעֵצִי צְמוּדִים.

אַ גוטן אויפשטאַנד דיר —
מיין בוים, מיין העלד.
ווי באַזינגט מען דיך? מיין ליבער,
האָסט לעבנס־שטראָם פאַר מענטש צעהעלט;
זיי געבענשטט און פרוכטבאַר ווידער.

בֹּקֶר טוֹב לְךָ!
אִילָנִי שֶׁלִּי, גִּבּוֹרִי!
אֵיךְ לָשִׁיר לְךָ אֲהוּבִי,
הִבְלַחְתָּ בְּחַיִּים רַעֲנָנִים
וְזוֹהֲרִים לָאָדָם.

אויף אַ שיף איבער ים כנרת

ליכטיק־בלויער ים כנרת,
פּרימאָרגן פונעם וועלט־באַשאַף,
פאַרהייליקט ביזט אין קלאָרקייט טיף.
אויף דיינע זילבער־כוואַליעס,
וויגט זיך אונדזער שיף.

צערייצט דאָס וואַסער האָט דאָס שיפל —
געזשומעט, געשוימט אַרויף און אַראָפּ,
עס האָבן צעכוואַליעטע בערגלעך צעזילבערט
אַ מיש־מאַש אין מיין קאָפּ.

צעקראַמפּט האָט זיך מיין האַרץ
אין טיף פאַרוואָרצלטן געדויער,
דערזען כ׳האָב אין מיין וויזיע;
אַ וויסטע פון צער —
פון יידישן טרויער.

פון וויטן דערזען כ׳האָב אַ צווייגל,
פאַרשניטן האָט שטורעם פון בוים;
געשווומען קענטיק, לאַנג אויפן וואַסער,
ווי צו פרייד אַ מבשׂר?
דערגרייכט אָבער קוים...

ווינט האָט פאַרטראָגן דאָס צווייגל אין וויט,
און עס קעמפן אין וואַסער
צעריסענע בלעטער פון צווייג,
דערשווימען צוזאַמען זיך פאַרעקשנט,
קומען זיי וועלן אין צייט...

בְּאֳנִיָּה עַל יַם כִּנֶּרֶת

אוֹר וּתְכֵלֶת יַם כִּנֶּרֶת;
שַׁחַר רֵאשִׁית הַבְּרִיאָה.
מִקְדָּשׁ עָמוֹק בְּזוֹהַר,
עַל גַּלֵּי הַכֶּסֶף
נָעָה נָעָה סִירָתִי.

כִּבְמִשְׂחָק רָגְשׁוּ הַמַּיִם,
גָּעֲשׁוּ עָלוּ בְּקֶצֶף,
הִכְסִיפוּ גְּדוֹתַיִךְ שְׁטוּפִים
וּסְחַרְחַר רֹאשִׁי עָלַי.

נִצְבַּט הַלֵּב
בְּעֹמֶק שָׁרְשֵׁי הַזְּמָן.
לְעֵינַי חָזוּת נִגְלָה;
מִדְבָּר שֶׁל צַעַר –
כְּאֵב עַמִּי אֻמְלָל.

מִמֶּרְחַקִּים עָנָף בּוֹדֵד
נִקְרַע בְּסַעַר מִגִּזְעוֹ;
נִרְאֶה מִזְּמַן כְּבָר צָף בַּמַּיִם
הַאִם שִׂמְחָה בָּא לְבַשֵּׂר?
לְהַגִּיעַ נֶאֱבַק הוּא קָשֶׁה...

רוּחַ הָדְפָה לַמֶּרְחָק הֶעָנָף,
לוֹחֲמִים רַק בַּמַּיִם
עָלָיו הַתְּלוּשִׁים.
לְהַגִּיעַ בְּיַחַד לַחוֹף הִתְעַקְּשׁוּ
עִם הַזְּמָן – הֵם יוּכְלוּ –

ליכטיק־בלויער ים כנרת
איך זינג אויס מיין ליד צו דיר.
מיין ליד פון אומרו, פון פרייד,
פון הארץ וואָס בענקט, האָפט,
אויף דער געבענטשטער שעה —
צו שלום, רו.

ים גליל,
וווּנדער פון פריסטן וועלט־באַשאַף,
אויף דיינע זילבער כוואַליעס,
טראָגסטו אונדזער שיף!...

אוֹר וּתְכֵלֶת יַם כִּנֶּרֶת
אֶת שִׁירַי הֵבֵאתִי לָךְ –
שִׁיר שֶׁל סַעַר, שִׁיר שִׂמְחָה,
מִלֵּב כָּמֵהָה מָלֵא תִּקְוָה.

יַם גָּלִיל
פֶּלֶא שַׁחַר הָרֵאשִׁית,
מְקֻדָּשׁ עָמוֹק בְּזוֹהַר
עַל גַּלֶּיךָ תְּכֵלֶת
נִשֵּׂאת אֳנִיָּתִי.

ליד מיינס

מיין איינגעוואָרצלט ליד,
דו דאַרפסט גאָר ניט קיין גראַם.
זינג־אַרוים דיין טיפן ווייטיק
אין פאַרבענקטן יידישן טעם.

ליד מיינס —
אין יום־טוב־טעג,
אין שיין פון זון,
אין צעבלעטערטן פרילינג־בוים,
אין יונגן גראָז,
צעשפּילסטו מיין אַמאָל...

מיין איינגעוואָרצלט ליד,
דו זעסט מיין אַלטן טאַטן
פאַרהילט אין ווייסן קיטל,
און צאַרט דו גלעטסט
מיין מאַמעס מילד־צעקנייטשטע פּנים.

אָט פלעכסטו בלויע שלייפן,
אין געדיכטע שוועסטער־צעפּ
און דו צעבליסט פאַר מיר
מיין ברודערס ליכטיקע געשטאַלט.

זיינע סאַמעט־שוואַרצע, פאַרקעמטע האָר,
צעטיילט אין גלייכן שרונט.
און אָט מיין ליד — צעוויינסט זיך גאָר
אין צעַרפולער טיפער וווּנד...

שִׁירִי שֶׁלִּי

שִׁירִי הַמּוּשְׁרָשׁ שֶׁלִּי,
אֵינְךָ צָרִיךְ אֲפִילוּ לַחֲרוּז
תָּשִׁיר כְּאֵבְךָ הֶעָמוֹק –
כִּיסוּפִים וּכְמִיהָה יְהוּדִית.

שִׁירִי שֶׁלִּי
בִּימֵי חַג,
בְּזוֹהַר חַמָּה,
בְּיֶרֶק־פְּרִיחָה אֲבִיבִית,
בְּדֶשֶׁא רַעֲנָן,
מְחַדֵּשׁ הִנְּךָ עִבְרִי מֵאָז.

שִׁירִי הַמּוּשְׁרָשׁ שֶׁלִּי;
הִנְּךָ רוֹאֶה אֶת אָבִי הַיָּשִׁישׁ
מְעֻלָּף בְּקִיטְל לָבָן,
בְּרוֹךְ מְלַטֵּף אַתָּה
פְּנֵי אִמִּי הַזַּכּוֹת, הַמְקוּמָטוֹת.

הִנֵּה סְרָטִים כְּחוּלִים אַתָּה קוֹלֵעַ
בְּצַמּוֹת אֲחָיוֹתַי עֲבוּתוֹת
וּמַפְרִיחַ הִנְּךָ לְפָנַי
דְּמוּתוֹ הַזּוֹהֶרֶת שֶׁל אָחִי.

שְׂעָרוֹת קְטִיפָה שְׁחוֹרוֹת סְרוּקוֹת
בִּשְׁבִיל יָשָׁר מְחוּלָּקוֹת
וְהִנֵּה שִׁירִי פּוֹרֵץ אַתָּה פִּתְאוֹם בִּבְכִי
בִּמְלֹא צַעַר פְּצָעַי הָעֲמוּקִים.

יונגע יחוסדיקע כלה־צעפ...

אויף גאס פאראדנער
אין ליכטיקער וויטרינע,
פארבלענט האט ראשיק שימער,
לוקסוס גאר טשעקאווער.

האר פאר נייסטער מאדע —
פון אויסלאנד אימפארטירט,
פאר מאדערנער דאמע,
אין גרייזעלאך פארמירט.

פארקעמטע רונדע בייגעלעך,
קאלירן אלערלייאיקע.
געפלאכטענע דריידעלעך;
מיט אויסזען פארצייטיקע...

שפיגלדיקער חן,
ווי יונגע יחוסדיקע כלה־צעפ;
קאשטאן קאליר, שווארץ ברוין —
כוואלן זיי אין לאקן־טרעפ.

הערעלעך בלאנדע וייכינקע,
זיידענע, ווי קינדערשע,
צעהאנגענע אויף צווייגעלעך
פון ווינט פרישינקע, צעפלויגענע.

הויכע האר טורבאנען,
האר נארוואס גרוי־געווארענע,
ווי אויף גרינע לענען
ליגן אפגעשוירענע...

חֵן צַמּוֹת־כַּלָּה מְיוּחָסוֹת...

בָּרְחוֹב הָרֹאשִׁי
מוּאָר חַלּוֹן רַאֲוָה,
מְסֻנְוֵר בִּבְרָקוֹ הָרוֹעֵשׁ,
מָלֵא מוֹתְרוֹת מְסַקְרְנוֹת.

שֵׂעָר בְּאָפְנָה אַחֲרוֹנָה –
מְיוּבָּא מֵאֶרֶץ זָרָה;
לִגְבָרוֹת בְּאָפְנָה אֲדוּקוֹת,
בְּסִלְסוּלִים מְסוּדָּרִים.

מְסֹרָקִים עָגוֹל כְּכַעֲכִים,
צְבוּעִים בְּכָל צִבְעֵי הַקֶּשֶׁת.
קְלוּעִים צַמּוֹת
בְּמַרְאֶה כְּמֵאָז...

חֵן זוֹהֵר,
שֶׁל צַמּוֹת כַּלָּה מְיוּחָסוֹת;
כְּגַלֵּי יָם, גַּלִּים שֶׁל תַּלְתַּלִּים

שְׂעָרוֹת רַכּוֹת, זְהוּבוֹת,
מֶשִׁי, יַלְדוּתִיּוֹת.
עַל עֲנָפִים תּוֹלוֹת תְּלוּיוֹת
מְרוּחוֹת אָבִיב מְפוּרָחוֹת.

מִקְלָעוֹת גְּבוֹהוֹת, טוּרְבָּנִים;
שֵׂעָר כִּמְעַט וּמַעֲפִיר,
כְּעַל דֶּשֶׁא יָרוֹק בָּאָחוּ
שְׂרוּעִים מְסוּפָּרִים...

און שייטלען געל-רויט ווי צונטער,
ווי פאַרביקער זאַפראַן — יום-טוב חלה.
אויסגעפלאָכטן נאָר אויף ווונדער —
צום פאַרקויף, גרויס די מעלה...

פרויען-צירונג, פולע קוישן
פון אויסלאַנד אימפּאָרטירט.
דוכט זיך, לעבנס אין זיי רוישן,
אין פאַרבלענד פאַרשימערירט.

טיאָכקעט האַרץ מיינס, אַ פאַרקלעמטע
לאָזט ניט רוען, ניט שטילן;
די הערעלעך ווי זייד —
דאָרט, אין ווינקל פון וויטרינע.

אויף פּאַראַדנער גאַס,
לעבן ליכטיקער וויטרינע;
טרערן אויגן... ווערן נאַס —
פונעם האַנדל, גאָר משונה...

צָהֹב, אָדוֹם, פֵּיאוֹת כְּאֵשׁ,
כַּזִּפְרָן; לְחַלּוֹת שַׁבָּת
קְלוּעוֹת כְּפֶלֶא –
לְרַאֲוָה פֹּה מֻצָּגוֹת לִמְכִירָה.

עֲדָיֵי נָשִׁים, מְלֹא סַלִּים
מֵאֶרֶץ זָרָה מְיוּבָּאִים.
נִדְמֶה; חַיִּים בָּם סוֹעֲרִים
בִּבְרַק אוֹרוֹת מְסַנְוְרִים.

מְכַרְסֵם וְנִצְבָּט כֹּה הַלֵּב
אֵינוֹ נוֹתֵן מְנוּחָה לִי;
זֶה הַשֵּׂעָר הַמְּשִׁיִּי –
בַּחַלּוֹן שָׁם בַּפִּינָּה.

בָּרְחוֹב הָרָאשִׁי
בִּבְרַק חַלּוֹן רַאֲוָה
דוֹמְעוֹת הָעֵינַיִם...
זוֹלְגוֹת וְזוֹלְגוֹת
מֵהַמִּסְחָר זֶה הַמּוּזָר...

אין אונדזער ספרים שאַף

ס׳האָט געוווּנקען צו מיר אַ בוך,
וואָס געשטאַנען איז פון לאַנג,
אין אונדזער ספרים-שאַף פאַריתומט,
געוואַרט צו זיין וועמען אַ געשאַנק.

האָט מיין האַנט זיך אַ צי געטאָן צו אים
אָפּגעווישט לאַנג אָנגעקליבענעם שטויב
געבלעטערט, אַנטפּלעקט אַ קינסטלער
אַ קלאָרן שילדערער פון אונדזער דור,
פון סאַמע פריסטן
טויזנט ניינהונדערטסטן יאָר.

צי קאָן אַ מענטש אַליין זיך שטראָפן?
ס׳איז דוכט זיך, גאָר נישטאָ אַזאַ וואָפן...
די בלעטער נייע נאָך, ניט צענומען,
ווי פון דרוק אָט ערשט געקומען.

און געשטאַנען איז דער אוצר,
אין אונדזער שאַף פון כמה יאָרן,
קיין צייט געווען אַריינצובליקן...
ביז כ׳בין אַלט און גרוי געוואָרן.

ליבער דיכטער, זיי מיר מוחל,
פאַרלוסט, געווים, געווען איז מיינער.
שעפּ איך איצט מיט נייגער מיין געניס,
פון שורשדיקן רייכטום דיינער.

בְּאָרוֹן הַסְּפָרִים שֶׁלָּנוּ

רָמַז לִי סֵפֶר וְהִבְלִיחַ,
שֶׁשָּׁכוּחַ אֵל עָמַד מִזְּמָן,
בְּתוֹךְ אָרוֹן סִפְרֵי כְּמִיּוֹתָם –
חִכָּה לְהַגִּישׁ לְאֵי מִי הַשַּׁי.

הוּשְׁטָה יָדִי פִּתְאוֹם אֵלָיו;
נִגְבָּה מִמֶּנּוּ הֶאָבָק
שֶׁהִצְטַבֵּר עָלָיו מִזְּמָן,
בְּסַקְרָנוּת עִלְעַלְתִּי בְּדַפָּיו,
וּלְפָנַי נִגְלָה הֶאָמָן –
בְּגָאוֹן רַעֲיוֹנוֹת וְהָגוּת,
הַמְתָאֵר אֶת דוֹרוֹ בִּבְהִירוּת,
מִשַּׁחַר אֶלֶף תְּשַׁע מֵאוֹת.

– הֲיָכֹל אָדָם עַצְמוֹ לְהַעֲנִישׁ?
נִדְמֶה;
עוֹד לֹא נוֹצַר נֶשֶׁק זֶה...
דַּפָּיו עוֹדָם טְרִיִּים
לֹא הוּפְרָדוּ,
כְּמֵהַדְּפוּס עַכְשָׁו הִגִּיעוּ.

עָמַד הָאוֹצָר,
בְּאֲרוֹנֵנוּ, מִשָּׁנִים מִכְּבָר,
לְהָצִיץ בּוֹ, לֹא הָיָה פְּנַאי;
עַד, שֶׁזָּקַנְתִּי וְהִלְבִּין הַשֵּׂעָר.
סוֹפֵר יָקָר; אָנָּא מְחוֹל,
הַהֶפְסֵד לָבֶטַח הוּא שֶׁלִּי.
עַכְשָׁו שׁוֹאֶבֶת סִפּוּק סַקְרָנוּתִי,
מֵעוֹשֶׁר שָׁרְשִׁיּוֹתֶיךָ הַמְפוֹאָר,

פאַר דיין פּאַרטייטש דעם זין פון לעבן,
ווי וואָלט זיך ווען,
פאַרדינטן ישר-כּוח דיר געבן —
דיין באַלערנדיקן געשאַנק,
אויסדריקן אין ווערטער, אין געזאַנג.

בְּהֶסְבֵּרְךָ, מַשְׁמָעוּתָם שֶׁל הַחַיִּים.
לוּ רַק יָכוֹלְתִּי
לִלְחוֹשׁ "יִישַׁר כּוֹחַ לְךָ –
עַל תּוֹרָתְךָ הַשַּׁי
לְהַבִּיעַ בְּשִׁיר דְּבָרַי.

אויף תל־אביב גאַסן

אַ טאָג אַזאַ ליכטיקער,
הימל, ווי קינדערשע אויגעלעך בלוי,
אין קורץ מאָדערנע בגדים
יוגנט שפּאַצירט זיך אַזוי.

זייער שפּראַך גאָר אַ קענטלעכע
דאָך שווער צו פאַרשטיין.
געשטאַלטן מיידלשע,
אין קליידעלעך קורצינקע
פיסלעך — ווי צום מאַנען צו גיין.

קליידעלעך עכט קאָלירנדיקע
צום לייב צובאַהאָפטענע,
קערפּערס, געשניצטע גלייכינקע,
פלינקע, רירעוודיקע.

בחורים יונגינקע,
באַבערדלט, באַוואַקסענע,
טרעפן צו אויגן מיידלשע
ווי מיט סאַזשע פאַרטונקלטע...

און דוקא שוואַרץ־חנעוודיק
איז יוגנט אין גאַנג,
אין זונענדיקן שטראַל
אין לויטערן געזאַנג.

ווי שפּרודלדיק וואַסער פון קוואַל,
צעזשומעט אין פריילעכן געשפּרעך.
און פריידיקן זיין פון מאָראַל,
נאָר ליבשאַפט באַשטעטיקט דער כלל...

בָּרְחוֹב בְּתֵל אָבִיב

יוֹם שֶׁכָּזֶה מָלֵא אוֹר,
זוֹהַר וְחֵן נְעוּרִים
כְּחוֹל עֵינֵי תִּינוֹקוֹת הַשָּׁמַיִם
רַעֲנָן כְּאָבִיב מְלֹא הָעַיִן.

שְׂפָתָם לִי מֵאָז כֹּה מוּכֶּרֶת
אַךְ בְּקוֹשִׁי אָבִינָה.
דְּמוּיוֹת חֲטוּבוֹת
וּשְׂמָלוֹת קְצַרְצָרוֹת
כִּלְמָחוֹל הָרַגְלַיִם נָעוֹת.

שְׁלַל צְבָעִים הַשְּׂמָלוֹת
בְּחֵן הָדוּקוֹת
לְגוּפוֹת מְגוּלָפִים לְהַפְלִיא
גְּמִישׁוּת וּתְנוּעָה מְלֵאוֹת.

זִיו עֲלוּמִים הַבָּנִים
זְקָנִים כְּמִימֵי הָאָבוֹת
חֶמְדַּת נְעוּרִים הָעֵינַיִם
נִפְגָּשִׁים בְּעֵינֵי הַבָּנוֹת
שְׁחוֹר דֻּבְדְּבָנִים וּפֶחָם.

וַדַּוְקָא בְּחֵן הַשְׁחַרְחָר
נְעוּרִים בְּמִרְצָם בַּהִלּוּךְ
בְּזוֹהַר חַמָּה מְסַנְוֵר
כְּשִׁירָה מַרְנִינָה אֶת הַלֵּב.

מַעְיָן מְפַכֶּה בְּמֵימָיו
מִלְמוּל שִׂיחָתָם הֶעָלִיז

און דער בחור, דער חייל,
מיט שטאָלץ, מיט פֿייער אין אויגן,
צו באַשיצן דאָס לאַנד
איז ער דערצויגן.

באַ זיין זייט —
חנעוודיק אחריות׳דיק מיידל;
„מעדאַל” אויף איר שטייף צוגעפּאַסט
זעלנעריש קליידל.

און דער טאָג אַזאַ ליכטיקער,
הימל אַזוי בלוי.
וואָלט איך יונג איצט געווען
שפּאַצירט וואָלט איך אָט אַזוי...

שִׂמְחָה הָאוֹפֶפֶת הַכֹּל
הִיא אַהֲבָה, אַהֲבָה, אַהֲבָה.

הַבָּחוּר הֶחָיָל – כָּאן צוֹעֵד
גֵּאֶה וְזָקוּף וְשַׁלְהֶבֶת מַבָּט,
הַמֵּגֵן עַל אַרְצוֹ –
כָּךְ חוּנָךְ.

עַל יָדוֹ נַעֲרָה;
מְלֵאַת חֵן וְאַחְרָיוּת
עַל שִׂמְלַת הַחַיֶּלֶת כְּמִבְרוֹנְזָה יְצוּקָה –
מִתְנוֹסֶסֶת מֶדַלְיָה. –

יוֹם שֶׁכָּזֶה מָלֵא אוֹר
– שָׁמַיִם כָּל כָּךְ כְּחוּלִים
מִי יִתְּנֵנִי כָּמוֹכֶם הַיּוֹם.

חלום

אין חלום געקומען בין איך
צו מיין שטאָט פון געבוירן.
שטיי איך — קוק זיך אַרום,
צעווייטיקט מיין האַרץ ווערט, שטום.

איך דערקען אונדזער שטוב,
היימישן אַרום כ׳דערקען,
די פּלאַסטער צעריסן,
מיט לעכער די ווענט.

פון די לעכער, ציען זיך מיר אַנטקעגן
מיין שוועסטערלס דאַרינקע הענט,
צי איך אַרויף אויף מיין האַלדז
הענטעלעך קאַלטע ווי אייז — —
צעטרעשטשען זיךביינדעלעך,
ווערן צעפאַלן — און אוים !...

אונדזער קאַכל־אויוון, ער שטייט נאָך,
וואָס פון אים איז געוואָרן !
אונדזער ליבלינג אונדזער רעטער,
פון פראָסט באַשיצער.

לעבן אים האָבן מיר זיך קינדער געטוליעט,
מיין טאַטע גמרא געלערנט,
מיין מאַמע — אירע ביינער צעוואַרעמט
לעבן אים מיינע לעקציעס געמאַכט,
לעבן אים האָב איך אַ צוקונפט פאַרטראַכט.

צעבראָכענע, אָפּגעריבענע קאַכליעס,
ניט צו דערקענען !

חֲלוֹם

בַּחֲלוֹמִי
וַאֲנִי בְּעַיָרַת מוֹלַדְתִּי;
עוֹמֶדֶת—— סְבִיבִי מִסְתַּכֶּלֶת
נֶאֱלָם בִּי הַלֵּב וְנִקְרַע.

כָּאן בֵּיתִי – הִכַּרְתִּיו,
קְרוּעָה הָרִצְפָּה,
חוֹרִים בַּקִּירוֹת,
וּמִתּוֹךְ הַחוֹרִים
יָשָׁר לְמוּלִי;

יָדַיִם דַּקִּיקוֹת שֶׁל אֲחוֹתִי
נִמְשָׁכוֹת אֵלַי עַל צַוָּארִי
יָדַיִם כְּקֶרַח קָרוֹת ——
וְהֵן מִתְפָּרְקוֹת מִתְפּוֹרְרוֹת ——
לְאָבָק וְאֵינָם!...

הַתַּנּוּר מֵחַרְסִינָה שֶׁלָּנוּ
עֲדַיִן עוֹמֵד.
אֲבָל הַמַּרְאֶה כֹּה,
הָיָה מַצִּילֵנוּ מִכְּפוֹר.

יְלָדִים' אָהַבְנוּ סְבִיבוֹ הִצְטוֹפֵף
לְהָכִין שִׁעוּרִים עַל יָדוֹ,
אִמָּא עַצְמוֹתֶיהָ עַל יָדוֹ חִמְּמָה,
עַל יָדוֹ תָּכְנִיּוֹת עֲתִידִי חָשַׁבְתִּי

שְׁבוּרָה וּמְרוּסֶקֶת הַחַרְסִינָה
אֵין לְהַכִּיר!

לעבן אייך האָט זיך דאָס זיסטע
פון מיין שיינער יוגנט צעבליט...
לעבן אייך פלעג איך מיין חלום פאַרוועבן.

שטיי איך און גאַף — —
אין ווינקל, אויף איר אייביקן פּלאַץ,
שטייט נאָך די אַלטע קליידער שאַף.

איך נישטער און זוך
צווישן שמאַטעס און ברוך,
געפונען אין ווינקל, אַ פאַרלעלטע „שיימה",
פון קרבן־מנחה־סידור מיין מאַמעס,
דאָס איינציק־פאַרבליבענע האָט מיך באַגריסט.

און אָט דערהער איך מיין טאַטנס ניגון...
הייזעריק ווי פון אַ גרוב,
ער קלאָגט איבער תהילים, זאָגט תיקון,
„זינג טאָכטער, זמירות,
ביזט באַ זיך, אין דיין שטוב"
מיין מאַמע אויפן שוועל,
געקאָרטשעט אין דרייען, געבויגן,
מיט קאָשעק אין האַנט,
„לויף טעכטערל שנעל...
עס שפּריצט דאָ מיט פייער, מיט בראַנד"

מיין אָטעם ווערט שווער,
כ'באַגיס זיך מיט שווייס.
אַ חלום — ניט מער...
אַ פינצטערער חלום,
ווו נעמט מען אַ טרייסט?

וּבְכָל זֹאת נִשְׁאַר חֲתָךְ מֵחַיֵּי בָּכֶם...
עַל יָדוֹ פָּרַח אָבִיב חַיַּי הַמָּתוֹק
עַל יָדוֹ נִרְקְמוּ חֲלוֹמוֹת.

עוֹמֶדֶת תוֹהָה –
שָׁם בַּפִּינָּה בִּמְקוֹמוֹ הַקָּבוּעַ
אָרוֹן הַבְּגָדִים הַיָּשָׁן עוֹד עוֹמֵד.

בֵּין אָבָק וְשִׁבְרֵי כֵּלִים
אֲנִי הוֹפֶכֶת וּמְחַפֶּשֶׂת סְעוּרָה;
וּמָצָאתִי בַּפִּינָּה, צְהוּבָּה וּמְחוּקָה;
״שֵׁמָה״: דַּף מִסִּדּוּר ״קָרְבַּן־מִנְחָה״ שֶׁל אִמָּא
– זֹאת הַיְחִידָה שֶׁנִּשְׁאֲרָה בִּרְכָתְנִי.

הִנֵּה; נִגּוּנוֹ שֶׁל אָבִי אֶשְׁמַע
צָרוּד כְּמִתּוֹךְ בּוֹר,
בִּבְכִי מְמָרֵר עַל סֵפֶר תְּהִילִים;
״זַמְּרִי בִּתִּי זְמִירוֹת
הָרֵי בְּבֵיתֵךְ הִנָּךְ.
עַל הַסַּף אִמִּי
מְקָרְבֶלֶת כִּמְשֻׁלָּשׁ רְכוּנָה
וְסַל בְּיָדָהּ,
– רוּצִי בִּרְחִי נָא בִּתִּי מַהֵר
הֵן זוֹלֶפֶת כָּאן אֵשׁ וְיָקוֹד!

– מַכְבִּידָה הַנְּשִׁימָה
זֵיעָה תִּשְׁטְפֵנִי
חֲלוֹם — לֹא יוֹתֵר
חָשׁוּךְ וְאָפֵל,
וּמֵאַיִן תָּבֹא הַנֶּחָמָה?

ראש־השנה צו תשליך

ס'האָבן יידן פון שטעטל באַוועגט זיך
צום הילצערנעם בריק —
צו תשליך, ווו שוימענדיק וואַסער
געגעבן האָט האָפענונג און גליק...

צעזילבערט, געהוזשעט האָט טייכל,
אַ סימן — זינד גאַנציאָריקע פאַרגיט.
האָבן יידן פון קעשענעס פולע
געטרייסלט עבירות געניט...

אַ יום־טוב געווען איז פאַר יידישן קינד
דאָס צעזילבערטע וואַסער, מיט שטיינדעלעך צעשיינט.
וואָלט זיך דאָס טייכל דערפרייט אויך אַצינד
עס וואָלט ווידער זיין פריינטשאַפט באַנייט...

פאַרוואונדערט פרעגט זיך איצט וואַסערל נאָך,
זינדיקן יידן איצט שוין נישט מער?
פאַרשטייט ניט דער טייך אונדזער יידישן בראָך,
און ער גיט זיך אין יאוש אַ קלער —

פאַרוואָס זעט מען קיין יידן
ראש השנה באַם טייך,
צו תשליך מיט זינד אין די פאַלעם?
זיך באַקלאָגן אויף ביטערע דאָליעם?

פאַרבענקט צעכוואַליעט זיך דער טייך,
נאָך יענע מוראדיקע תפילה־טעג,
נאָך עבירות צעמורמלט, פון סודות בלייך,
ווען פאַרגעבן זינד, פלעגט ער יידן אין וועג...

תַּשְׁלִיךְ

אָז הָיוּ יְהוּדֵי הָעֲיָרָה נוֹהֲרִים
בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ אֶל גֶּשֶׁר הָעֵץ –
לְהַגִּיעַ "לְתַשְׁלִיךְ" אֶל מַיִם זוֹרְמִים
הַמְזַכִּים בִּסְלִיחָה וּבְתִקְוָה אֵין קֵץ.

כְּסוּף זָרַם לוֹ הַנַּחַל,
סִימָן – עֲווֹנוֹת הַשָּׁנָה הוּא יִמְחוֹל.
וִיהוּדִים מִכָּל כִּיסֵיהֶם
מְנַעֲרִים חֲטָאִים מְרֻבִּים כַּחוֹל.

יוֹם טוֹב הָיָה זֶה לַיֶּלֶד הַקָּט,
בְּבְדֹלַח הַנַּחַל וְחַלּוּקָיו זוֹהֲרִים.
וַדַּאי הָיָה הַנַּחַל שָׂמֵחַ לִקְרָאתוֹ
וְשׁוּב מְחַדֵּשׁ הַיְּדִידוּת גַּם עַכְשָׁו.

אַךְ תְּמֵהִים שׁוֹאֲלִים עַתָּה הַגַּלִּים,
וְכִי יְהוּדִים חוֹטְאִים כְּבָר אֵינָם?
לֹא יוּכַל זֶה הַנַּחַל הַקָּט לִתְפֹּס
אֶת שִׁבְרֵנוּ הַגָּדוֹל כַּיָּם.

בְּהִרְהוּר שֶׁל יֵאוּשׁ הוּא חוֹזֵר וְתוֹהֶה;
מַדּוּעַ כְּבָר אֵין לִרְאוֹת יְהוּדִים
הָעוֹמְדִים לְצִדִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
וְנוֹשְׂאִים עֲבֵרוֹת בְּכַנְפֵי הַבְּגָדִים?

זוֹרְמִים הַגַּלִּים הַזַּכִּים בְּעֶרְגָּה
לִתְפִלּוֹת וְיִרְאָה שֶׁל יָמִים נוֹרָאִים,
לַעֲבֵרוֹת לְחוּשׁוֹת, לְחִוָּרוֹן שֶׁל סוֹדוֹת,
לְיָמִים שֶׁמָּחֲלוּ בְּדַרְכָּם חֲטָאִים.

וואַלטן זיך דעם טייך ווידער איצט וועלן
דערפילן אין וואַסער די יידישע טרער,
דאָס זינדיקע שעפּטשען דערהערן,
מוחל זיין זינד, וואָלט געווען ניט צו שווער...

און אונטערן באַרג כוואַליעט קרישטאָלענער טייך,
געווען איז אַ שטעטל מיט יידן גאָר רייך.
ניטאָ מער וועמען מיט פאַרגעבונג באַגליקן...

וְכֹה מִשְׁתּוֹקֵק הַנַּחַל כָּעֵת
שׁוּב דִּמְעָה יְהוּדִית לְהַרְגִּישׁ בְּמֵימָיו,
לִשְׁמוֹעַ וִדּוּי וּמִלְמוּל שֶׁל עַל חֵטְא.
לְכַפֵּר עֲווֹנוֹת לֹא הָיָה מִתְקַשֶּׁה...

מִתְפַּתֵּל לוֹ הַנַּחַל לְמַרְגְּלוֹת הָהָר
אַחֲרֵי מַבָּטֵי הַיְּהוּדִים שֶׁלּוֹ תָּר.
הָיְתָה עֲיָרָה עֲתִירַת יְהוּדִים –
הַיּוֹם אֵין לְמִי מְחִילָה לְהַעֲנִיק...

וואָכעדיקע טעג

אין וואָכעדיקע טעג
שרייב איך מיינע לידער,
לידער אייביקע אין בענקען
פאַרוואָרצלט אין אַלע מיינע גלידער.

שטראַלן אויף יום-טובדיקע בליצן
טיף אין מיין זכרון;
טעג פאַרגאַנגענע דערמאָנען
פרייד אין זיי זיך פאָרן.

פיל יאָרן פריידיקע פאַרלאָפן,
טעג געזיכערטע פאַרשוווּנדן —
דאָך שעהען ליבלעך פאַרצירטע
האָבן לעבן אָנגעצונדן.

זיץ איך אין מיין שטילן צימער,
אַלץ אַרום מיר דערוואַכט:
אויף די ווענט עס לעבט מיין עבר,
בילדער, פּנימער כ׳באַטראַכט...

טעג און יאָרן אין מאַרשרוט,
פילזייטיק שטראָמט זון און רעגן:
אָט אַ שטורעם, באַלד אַ שניי,
און באַלד, אַ שטראַל פון זון אַנטקעגן...

מוטיקט ווידער מיין געמיט,
האָפענונג דרינגט אין אַלע גלידער,
זינג איך ווידער אין דער שטיל,
מיינע וואָכעדיקע לידער.

בְּיָמִים שֶׁל חוֹל

בְּיָמִים שֶׁל חוֹל רְגִילִים
אֲנִי שִׁירַי כּוֹתֶבֶת –
שִׁירִים בְּעֶרְגָּה נִצְחִיִּים
בְּרַמַ״ח אֵבָרַי הִשְׁתָּרְשׁוּ.

זִיו מַבְלִיחַ חֲגִיגִי
מֵעוֹמֶק תְּהוֹם זִכְרוֹנִי;
נִזְכְּרוּ יָמִים עָבְרוּ
צַעַר וְשִׂמְחָה חָבְרוּ.

מִזְּמַן חָלְפוּ שְׁנוֹת שִׂמְחָה
נֶעֶלְמוּ יְמֵי בִּטְחָה –
רַק שָׁעוֹת אַהֲבָה שֶׁנִּזְרְעוּ
חַיִּים בְּלַהַט הֵנֵצוּ.

בְּחֶדְרִי הַשָּׁקֵט לִי אֵשֵׁב,
מִכָּל סְבִיבָתִי הוּא מוּגָן
עַל כְּתָלָיו עֲבָרִי עוֹדוֹ חַי
בִּתְמוּנוֹת וּפָנִים לְעֵינַי.

יָמִים בְּהִלּוּךְ הַשָּׁנִים
גֶּשֶׁם וְרוּחַ פְּחָדִים
הִנֵּה סַעַר – וְהִנֵּה גַּם שֶׁלֶג
וּכְבָר גַּם זוֹהֶרֶת הַשֶּׁמֶשׁ.

וְשׁוּב שִׂמְחָה עָלַי גּוֹהֶרֶת
בִּישׁוּתִי תִּקְוָה חוֹדֶרֶת
וְאָשִׁירָה לִי בְּלַחַשׁ
אֶת שִׁירֵי הַחוֹל בְּנַחַת.

אַלטעגלעכע לידער,
אָן רציחות, אָן ווײ,
אָן פּולווער, אָן בלײ
ווי דערלעבט מען זײן דערבײ.

שִׁירֵי יוֹם יוֹם
מִבְּלִי רֶצַח וְאָסוֹן,
בְּלִי עוֹפֶרֶת וּבְלִי רוֹבֶה
מִי יִתְּנֵנִי וְאֶזְכֶּה.

קינדערשער אָרקעסטער

העי, דו שטיפער, שטיפער ייִנגל,
דיריגענט פון ערשטן גראַד,
אַט באַווייזטו אונדז דיין צינגל,
און אַט דיריגירסטו אַ באַלאַד...

דיינע הענטלאַך די געניטע,
גראַציעז פליען פייל פון בויגן,
מיט צויבער־שטעקעלע אין האַנט,
צעקראַכסטו אַט אַ שטאַרקע וואַנט!...

דאָ לויפסטו,
דאָ שפּרינגסטו,
דיין קינדערשן אָרקעסטער
מיטן צויבער־שטעקעלע מעסטו.

דאָ אַ שטיינדעלע פאַרוואָרפסט,
צווייג פון בוים — אַ פליק,
ביז פאַרקריכסט ווייט אין וואַלד,
און שווער געפינען וועג צוריק.

אין דער לופטן אַ געפילדער
יעדעס קינד מיט זיין כלי־זין,
און דו ייִנגעלע, דו שטיפער,
מאַרש אין וואַלד אַלץ טיפער.

שטאָק־פינצטער שפּרייט די נאַכט,
עס שרעקט סכנה... קינדער וויינען,
ניט באַרעכנט ניט באַטראַכט
פּחד דרינגט אין הערצלעך קליינע...

תִּזְמוֹרֶת הַנּוֹעַר

הוֹי חֲבוּב, שׁוֹבָב חָמוּד
וּמְנַצֵּחַ כָּאן רִאשׁוֹן.
פֹּה מוֹשִׁיט אַתָּה לָשׁוֹן
וּמְנַצֵּחַ אֲגֻדָּה...

הִנֵּה יָדֶיךָ הַמְּנוּסוֹת
כַּחֵץ מִקֶּשֶׁת הֵן נָעוֹת
עִם מַקֵּל קְסָמִים בַּיָּד
מְקַרְקֵר קִירוֹת כִּמְעַט.

כָּאן הוּא רָץ
וְשָׁם קוֹפֵץ
עִם תִּזְמוֹרֶת הַיַּלְדוּת
וּבְמַקֵּל קְסָמִים מוֹדֵד.

אֲבָנִים הוּא פֹּה קוֹלֵעַ,
שָׁם מֵעֵץ עָנָף תּוֹלֵשׁ
עַד עָמוֹק תַּחְדּוֹר לַיַּעַר –
וְקָשֶׁה יִהְיֶה לַחֲזוֹר...

גַּעַשׁ רַעַשׁ בַּמֶּרְחָב,
לְכָל יֶלֶד כְּלֵי זֵינוֹ
וְאַתָּה עוֹד שׁוֹבָבֵנוּ
עָמוֹק עָמוֹק שׁוֹטֵף לַיַּעַר.

חֹשֶׁךְ עֲלָטָה, מִתְפַּשֵּׁט הַלַּיִל,
פַּחַד סַכָּנָה... בְּכִי וִילָלָה
לֹא חָשַׁבְתָּ, לֹא חָשַׁבְתָּ –
בְּמוֹ יָדֶיךָ מֶה גָּרַמְתָּ.

קינדער, העכער הייבט די טענער,
קלאַפּט און פּויקן בראַזגעט קאַנען,
אפשר וועט אונדז ווער דערהערן?
אונדז אַרויספירן ווער פון דאַנען?

הערט זשע קינדער, יונגע שטיפער;
אייער קינדערישע דערפאַרונג,
דינען זאָל אייך ווי אַן אָנזאָג,
ווי צו מעסטן ווו צום שפּאַנען...

געדענקט זשע קינדער;
יאָרן לערנען, יאָרן ווייזן,
ווי צו טראַכטן, צו באַקלערן,
און ווי ניט פאַרפירט צו ווערן.

דאָס לעבן זאָגט אונדז אָן אַ פּריער,
ווען צו שטיפן, ווי צו שפּילן,
ווען צו הוליען, ווען צו זינגען,
ווען מענטשנס צער און פרייד דערפילן.

ווען טרוימען, ווי צו ליבן,
ווי צו קעמפן — פאַראַדירן,
אַ וועלט גערעכטיקע געווינען,
אַ וועלט אַ פרייע אויסצושפינען.

העי, דו שטיפער, שטיפער יינגל
דו וועסט זיין דער דיריגענט.
אַט באַווייזטו אונדז דיין צינגל,
און אַט צעשפּרייטסטו דיינע הענט!...

יְלָדִים הָרִימוּ קוֹל
דִּפְקוּ נָא צַעֲקוּ בְּעוֹז
אֶפְשָׁר מִי יִשְׁמַע,
וְיוֹצִיא מִכָּאן אוֹתָנוּ?

נָא הַקְשִׁיבוּ שׁוֹבָבִים;
כָּל נִסְיוֹנוֹת יַלְדוּתְכֶם
יְלַמְּדוּ וְגַם יַזְהִירוּ
אֵיךְ לִמְדּוֹד וְאֵיךְ לִצְעוֹד.

נָא זִכְרוּ כָּאן יְלָדַי;
שָׁנִים מוֹרוֹת, שָׁנִים מוֹרוֹת,
אֵיךְ לַחֲשׁוֹב וְאֵיךְ לָדוּן,
וְאֵיךְ לֹא לָלֶכֶת שׁוֹלָל.

הַחַיִּים מֵרֹאשׁ מַרְאִים
מָתַי לִצְחוֹק, מָתַי לִבְכּוֹת,
מָתַי לָשִׁיר וּלְהִשְׁתּוֹלֵל
מָתַי לָרוּץ וְלַעֲמוֹד.

מָתַי לַחֲלוֹם, וְאֵיךְ לֶאֱהוֹב,
אֵיךְ לִלְחוֹם – וְגַם לָחוֹג.
בְּעוֹלָם צוֹדֵק לִזְכּוֹת
עוֹלָם חָפְשִׁי יָנֵץ יִפְרַח.

הוֹי! חָבוּב שׁוֹבָב חָמוּד
אַתָּה תִּהְיֶה כָּאן הַמְנַצֵּחַ.
פֹּה לָשׁוֹן לָנוּ מוֹשִׁיט
וְיָדֶיךָ שָׁם תִּפְשׁוֹט!...

מיין חלום

א שאפע, א בעטל,
א טיש און א באנק,
שווימען אויף פון אויבן
פון טיף אין געדאנק...

א פארטעך, א רעקל,
א קאפטאן, א שאל,
טאנצן איינעם
א רונדן קאדריל?

אין מיטן כלי־זמרים
מיט סענדער דעם באס,
שפילן א ניגון,
אליין אים פארפאסט.

און דווקא אויך איך,
צוזאמען מיט זיי,
אין א קלייד אזא לאנגן,
א ווייסן ווי שניי...

איך טאנץ און איך שפרינג
דעם אָטעם כ׳פארצי...
ביז אויפגעוועקט האָט מיר,
די קעלט אינדערפרי...

אוי! א שאָד! א שאָד!
נאָך טאנצן כ׳וויל, צוזאמען מיט זיי,
אינעם קלייד, אינעם לאנגן,
אינעם ווייסן ווי שניי...

חֲלוֹמִי

מִטָּה וְאָרוֹן
סַפְסַל וְשֻׁלְחָן
צָפִים וְעוֹלִים
מִתְּהוֹם הַנְּשִׁיָּה.

סִנּוֹר וּמִקְטוֹרֶן
צָעִיף וּמְעִיל
רוֹקְדִים כֹּה בְּיַחַד
מַעֲגָל הַקַּדְרִיל

בְּאֶמְצַע כְּלֵי זֶמֶר
עִם סֶנְדֶר הַבַּס
מַשְׁמִיעִים הַלַּחַן
חִבְּרוּ כֹּה יַחְדָּו.

וַדַוְקָה אָנוֹכִי
בְּיַחַד אִתָּם
בְּשִׂמְלָה אֲרֻכָּה
כַּשֶּׁלֶג צְחוֹרָה.

אֶרְקוֹדָה אֶקְפּוֹצָה
נְשִׁימָתִי עֲצוּרָה
עַד הֱעִירוּנִי
הַכְּפוֹר הַבּוֹקְרִי.

אוֹי חֲבַל, כֹּה חֲבַל!
עוֹד לִרְקוֹד מָה חָפַצְתִּי
בְּיַחַד אִתָּם,
בְּשִׂמְלָה אֲרֻכָּה כַּשֶּׁלֶג לְבָנָה.

מיין אומרואיקע טרער

מיין אומרואיקע טרער,
האָט צום ווינקל פון מיין אויג
געגעבן זיך אַ קער,
און אויף מיינע ליפּן געטאָן זיך אַ גאָס.

דערפילט האָב איך אין דעם צעגאָס
שאַרף געזאַלצן טעם,
ניט געפרעגט; פאַרוועז? פאַרוואָס?
דערשלונגען כ׳האָב עס מן הסתם.

ווי דורכזיכטיק דו ביזט מיין טרער,
אומרואיקע אין מיר,
וויפל געטריישאַפט אין דיין שטום דערקלער,
וויפל ליבשאַפט אין דיין לויטערן קאָליר.
דערוואַרעמט האָסט מיך — טראָפּן טרער,
טיף דערגרייכט האָסטו —
פאַרקלעמט, פאַרטרערט,
און באַרואיקט מיך דערצו.

געוואָרן איז מיר אַזוי גרינג,
טרייסט געבראַכט האָסט, ליבע טרער,
ווידער לעבט אין מיר אַלצדינג,
עס דריקט מיין האַרץ ניט מער...

דִּמְעָתִי

אַתְּ לֹא שְׁקֵטָה כֹּה דִּמְעָתִי
פִּינַּת עֵינַי שְׁטוּפָה
וּשְׂפָתַי;
טַעַם מֶלַח הִתְמַלְּאוּ.

הִרְגַּשְׁתִּי הַטַּעַם
חָרִיף וּמָלוּחַ
בָּלַעְתִּי דִּמְעָה
מִן הַסְּתָם.

דִּמְעָתִי הַשְּׁקוּפָה
סְעוּרָה וְאִלֶּמֶת
אֵגֶל דִּמְעָתִי הַמָּרָה
זַכָּה, בְּאַהֲבָה מְחַמֶּמֶת

אֵגֶל דִּמְעָתִי, רִחַמְתַּנִי
חָדַרְתְּ וְהִשַּׂגְתְּ עֲמוּקוֹת
שְׁטוּפַת דֶּמַע כֹּה הֵעִיקָה
וּמִיָּד רוֹגַע לִי הֵבֵאתְ

הוּקַל לִי וְנִחַמְתַּנִי
דִּמְעָתִי הַיְקָרָה,
שׁוּב הֶחֱיֵית אֶת כָּל כֻּלִּי
שׁוּב אֵינוֹ מֵעִיק לִבִּי...

אונדזער אייניקל

אונדזער אייניקל טאָמי,
האַלט זיינע אייגעלעך אָפן,
געפונען האָט ער מסתמא
אויף בלעטל-גרין אַ רעגן-טראָפּן.

פאַרווּונדערט שטודירט ער
דאָס בלעטל גרין,
ער באַטראַכט דעם פּאַרקער,
פונעם בלעטל-בוים דעם זין.

זע נאָר באָבע;
אַ בוים אַזאַ גראָבער,
זיינע קינדערלעך
דינינקע, גרינינקע,
אַזוי פיל אין צאָל!...

און אָט אַ פייגעלע געל,
מיט שנאָבעלע שאַרף.
זע, באָבע, דאָרט אויפן שוועל,
איר פּיקן, ווי קלאַנג פון האַרף.

פליגלען צעשפּרייט,
נאָר זיך אַ הויב און אַרויף,
זינגט ווי אַ פלייט,
און ווי שטאַרק איז איר גוף.

באָבע, באַטראַכט,
ווי גרויס איז דער ווּנדער,

נֶכְדֵנוּ

נֶכְדֵנוּ הַקָּטָן טוֹם
פָּקַח אֶת עֵינָיו
עַל עָלֶה יָרוֹק
מָצָא שָׁם מִן הַסְּתָם
טִיפָּה שֶׁהַגֶּשֶׁם הִבְרִיק.

בִּפְלִיאָה הוּא מַבְחִין
הֶעָלֶה הַיָּרוֹק
וְחוֹקֵר אֶת הַקֶּשֶׁר
בֵּין עָלֶה עִם הָעֵץ.

רְאִי סַבָּתִי;
אֶת הָעֵץ הַגָּדוֹל
וִילָדָיו דַּקִּיקִים
כֹּה רַבִּים יְרוּקִים.

הִנֵּה צִפּוֹר צְהַבְהֶבֶת
וּמַקּוֹרָהּ הֶחַד
רְאִי סַבָּתִי! שָׁם עַל הַסַּף
דְּפִיקוֹת מַקּוֹרָהּ כַּנֵּבֶל הַצְּלִיל,

כְּנָפַיִם תִּפְרֹשׂ
מַמְרִיאָה לַמָּרוֹם
וְשָׁרָה כֶּחָלִיל
וּמֶה חָזָק זֶה גּוּפָהּ הַקָּלִיל.

הַבְחִינִי סַבָּתִי!
מֶה גָּדוֹל הַפֶּלֶא

ווען ס'קומט אָן די נאַכט —
ווּ שלאָפן אירע קינדער?

זיי זיינען נאָך יונג
און קאָנען ניט פליען;
לאָזט זיי מאַמע אַליין?
...איך וועל פאַר זיי קניען.

כ'וועל זען אויב מאַמע פויגל
וועט אירע קינדער באַשיצן,
ווי לאַנג וועט זי זאַמען,
וועט זיי פאַרדעקן, שטרויעלעך נוצן?

באָבע, באַטראַכט נאָר די ווּנדער אַרום,
אין הימלען זיי פליען,
עס ווילט זיך מיר גאָר,
ווי אַ פויגל פליען אומעטום...

און די לופט אַזוי פריש,
ביימער צעגרינט.
באָבע, באַטראַכט דעם געררויש
פונעם וואַסער-בערגל וואָס רינט —
ווּנדער איבער ווּנדער.

באָבעניו, שאַ! זיי שטילער ווי שטיל;
דאָס פייגעלע, די מאַמע,
שטרוי אין שנאָבעלע ברענגט,
זי פליט, זי מאָלט ווי אַ מיל.

עִם בֹּא הַלֵּיל,
הֵיכָן יְשֵׁנִים יְלָדֶיהָ?
הֵם כֹּה זַעֲרוּרִים
לָעוּף לֹא יוּכְלוּ
וְאִמָּם כֹּה לְבַד מַשְׁאִירָם?
אֶכְרַע אָנֹכִי לְמוּלָם.

לִרְאוֹת אֶת אִמָּא צִפּוֹר
אֵיךְ עַל יְלָדֶיהָ תָּגֵן
כַּמָּה זְמַן הִיא תִּשְׁהֶה
הַתָּבִיא עֲשָׂבִים לְכַסָּם?
סַבָּתִי רְאִי נָא הַפֶּלֶא סָבִיב
הֵן לָטוּס לַשְּׁחָקִים
לִי מִתְחַשֵּׁק
וּבַכֹּל לָעוּף כַּצִּפּוֹר...

רַעֲנָן הָאֲוִיר
הָעֵצִים יְרוּקִים
סַבְתָּא הַקְשִׁיבִי! לְמִלְמוּלָם שֶׁל הַמַּיִם
מֵהַגִּבְעָה גּוֹלְשִׁים.
פֶּלֶא עַל כָּל פֶּלֶא!

הַס סַבָּתִי בְּשֶׁקֶט נָא הַסִּי
אִמָּא צִפּוֹר;
קַשׁ מְבִיאָה בַּמָּקוֹר
הִיא עָפָה וְדָאָה סָבִיב בִּסְחְרוּר

פישטשען פייגעלעך,
מאַמעס נאָענטקייט דערפילט.

טוליעט זיי מאַמע אין פליגלעלעך
איר שוץ מיט געזאַנג צעשפּילט.
וואַקסן די פייגעלעך
צעפליען זיך שנעל.
מאַמע פויגל, אומעט אין אויגעלעך
גאַפט אויף איר שטרויענעם שוועל...

מְצִיצִים אֶפְרוֹחִים,
קִרְבַת אִמָּם מַרְגִּישִׁים
וְאִמָּם צִפּוֹר בִּכְנָפֶיהָ חוֹפֶנֶת
בְּשִׁירָה עַל אֶפְרוֹחֶיהָ מְגֹנֶנֶת.

גְּדֵלִים אֶפְרוֹחִים;
מִתְפַּזְּרִים וְעָפִים כֹּה מַהֵר –
וְאִמָּא צִפּוֹר בְּעֵינֶיהָ הָעֶצֶב;
תְּמֵהָה נִשְׁאֶרֶת
עַל הַסַּף
מִשֶּׁל קַשׁ... –

האָפענונג

באַקלערט, כ'וועל אָנשרייבן אַ פריילעכס,
דערוועקן האָפענונג אין געמיט;
וועט עס אפילו פאַלן שווערלעך —
צו טיף ז'פאַרקריצט פון צער דער שניט.

שרייב איך אָן מיין ערשטע שורה,
הבטחה-וואָרט, כ'פּרוביר;
און דערגרייכט האָט בשורה,
אַ גלעט מיין האַרץ האָט שיר.

מוטיק, פריידיק מיין פאַרלאַנג —
איך זע די וועלט צו שלום שפּאַנט.
אַלץ אַרום איז אין געזאַנג,
פאַרברודערט איז מענטש פון יעדן לאַנד.

איך הער, פון פידל פריילעכע טענער,
שיינען פּנימער פון פרייד,
ווענט באַצירט מיט שלום פענער,
אין דער לופטן שלום-רייד...

עס בעטן פעלדער זיך פאַרזייען,
ס'דורשטיקט באָדן נאָך ערדישן גליק.
עס ווילן הענער ווידער קרייען —
וועקן מענטש צום אַקער צוריק...

אַך, ווי האַרציק זיך צעזונגען
כ'האָב אין זיסע שלום שעהען.
אָט וועט באַלד זיך אַלץ צעקלינגען,
אָט וועט הימל ווידער בלאָען!...

תִּקְוָה

חָשַׁבְתִּי לִרְשׁוֹם וְלִשְׂמוֹחַ
תִּקְוָה לְהָעִיר, וּמֶרֶץ אֶאֱזוֹר
וַדַּאי יִקְשֶׁה,
עָמוֹק מִדַּי חָתַךְ הַצַּעַר.

שׁוּרָה רִאשׁוֹנָה כִּי אֶרְשׁוֹמָה
וּמִלַּת הַבְטָחָה אֲנַסֶּה.
הִשִּׂיגַתְנִי בְּרֶטֶט בְּשׁוּרָה
וְלִבִּי כְּבָר בְּלֶטֶף הַשִּׁיר.

מִשְׁאַלְתִּי בְּגִיל פּוֹעֶמֶת;
אֶרְאֶה תֵּבֵל בְּמִצְעַד שָׁלוֹם,
רוֹנֵן הַכֹּל סָבִיב,
אַחֲוַת עַמִּים עוֹלָם כֻּלּוֹ.

מַנְגִּינַת גִּיל אֶשְׁמַע
וּפָנִים מְחֻדְוָה זוֹהֲרוֹת.
הָרוּחַ דִּגְלֵי שָׁלוֹם מְנַפְנֵף,
הָאֲוִיר בְּשָׁלוֹם רַק רוֹעֵף.

וְשׁוּב מִתְפַּלֵּל לַחֲרִישׁ הַשָּׂדֶה
וּצְמֵאָה אֲדָמָה לְאֹשֶׁר אַרְצִי.
שׁוּב קְרִיאַת הַגֶּבֶר –
יַחְזִיר אֱנוֹשׁ לַעֲבוֹדַת אַדְמָתוֹ.

עוֹד רֶגַע כֹּה אֶחֱלוֹמָה
בְּשָׁעָה שֶׁל שָׁלוֹם רְתוּמָה,
אוּלַי שׁוּב תִּזְרַח כְּבָר שֶׁמֶשׁ?
וְשָׁמַיִם בְּזוֹהַר כְּחוּלִים?

דער זיבעטער חן

עס ווילט זיך פונעם הארצן עפּעס זאָגן,
וואָס דריקט אין פרי־אויפגעוועקטע פאַרטאָגן.
דו זיצסט און טראַכסט פון קיינעם געשטערט,
קיינער דיין זיפצן פאַרוועהרט.

ווילסטו צעגיסן דעם צער, דאָס נאָגן,
ביים פענצטער אין פריאיקע פאַרטאָגן,
דוכט זיך די וועלט אזא שיינע, אזא העלע,
עס דריקן געדאַנקען, און דו ווילסט זיי צעשלאָגן...

ס׳פולסירן מיט ווייטיק געפילן פון אומקום,
געשטאַלטן פאַרשניטענע, יונגע צעבליטע,
לעבנס צעאשטע, אויף פעלדער אַרום.
פון מענטשלעכע לייבער אויף קוילן צעגליטע...

ניט זען וועסטו מער אויפן שולהויף קיין יידן,
וואָס איילן צום מרחץ פרייטיק ביינאַג,
ניט זען וועסטו מער יידישע קינדער
ביי טאַטע מאַמע אויף גאָלדענע וואָג...

אין פוילישן, ליטווישן יידישן שטעטל,
אין דאָרף און אין ישוב,
פאַרשטומט איז דער יידישער אַפּקלאַנג —
פון הימל א ניט־דערוואַרטער כישוף...

ווו וועט שוין היינט א יידיש ליד זיך צעזינגען?
א יידיש וואָרט ווו וועט אַנשפּאַרן?
א פשוטער וואָרט א יידישער,
אונדזער חן דער זיבעטער.

בְּחֵן שֶׁל שִׁבְעַת הַיָּמִים

כֹּה רָצִיתִי מֵהַלֵּב אֶל נְיָר לְהָשִׁית,
הַמֵּעִיק כֹּה עִם בֹּקֶר בִּשְׁחָרִים עֵירָנִים;
לְבַדֵּךְ, בְּאֵין מַפְרִיעַ וּבְאֵין
אַנְחָתֵךְ נִמְנַעַת.

רָצִית לִשְׁפּוֹךְ צַעֲרֵךְ הַמֵּעִיק
בְּשַׁחַר מוּקְדָּם בַּחַלּוֹן.
נִדְמֶה, הָעוֹלָם כֹּה יָפֶה, כֹּה בָּהִיר,
מֵעִיקוֹת מַחְשָׁבוֹת, וְרָצִית לְמַגְּרָם...

פּוֹעֲמִים בִּכְאֵב רְגָשׁוֹת שֶׁל כִּלָּיוֹן
דְּמוּיוֹת, נִכְרְתוּ בְּלִבְלוּב;
חַיִּים לְאֵפֶר פּוֹזְרוּ עַל שָׂדוֹת
וְגוּפוֹת לְפֶחָם שְׂרוּפוֹת...

אֵין לִרְאוֹת בַּחֲצַר בֵּית־הַכְּנֶסֶת יְהוּדִים
מְמַהֲרִים לַמֶּרְחָץ בַּשִּׁשִּׁי בַּשָּׁבוּעַ
וִילָדִים יְהוּדִים אֵין לִרְאוֹת
בִּזְרוֹעוֹת אַבָּא אִמָּא.

בְּעַיָּרָה יְהוּדִית בְּפּוֹלִין וְלִיטָא
בַּכְּפָר וּבָעִיר
כָּל הֵד יְהוּדִי נֶאֱלַם,
כְּמִשָּׁמַיִם, כְּחֶטֶף לֹא צָפוּי.

הֵיכָן עוֹד יוּשַׁר הַיּוֹם שִׁיר יְהוּדִי?
מִלָּה יְהוּדִית לְהֵיכָן כְּבָר תַּגִּיעַ?
מִלָּה פְּשׁוּטָה בְּיִידִישׁ אֲמוּרָה
בְּחֵן שֶׁל שִׁבְעַת הַיָּמִים.

פרימאָרגן

עס זינגט זיך ניט היינט,
די וועלט איז צערודערט —
עס שלאָפט זיך ניט היינט,
אַ בת־קול כ׳הער דונערט:

גענוג שוין געשלאָפן,
עס שלאָגט שוין אויף טאָג.
די נאַכט איז פאַרלאָפן,
אויף נעכטנס ניט קלאָג.

וועק אויף זיך פון חלום,
פענצטער מאַך אויף,
בלויז קלאַנגען פון שלום
נעם אויף איצט, נעם אויף.

אומעט פון נעכטן
פאַרבייט איצט אין פרייד,
אַ וועג, אַ גערעכטן,
פאַרן מאָרגן מאַך גרייט.

בֹּקֶר

אֵין לָשִׁיר כַּאן הַיּוֹם,
הָעוֹלָם מְסוֹעָר
אַף לִישׁוֹן אִי אֶפְשָׁר
כִּי רוֹעֵם פֹּה הַקּוֹל.

לִישׁוֹן דַי מַסְפִּיק
בָּקַע כְּבָר הַיּוֹם
הַלַּיְלָה נָגוֹז
לִתְמוֹלִים אַל תִּקְבוֹל.

עוּרָה יָדִיד וְהָקִיצָה!
חַלּוֹנוֹת לִרְוָחָה פְּתַח
צְלִילִים שֶׁל שָׁלוֹם
כַּנֵּס רַק אוֹתָם.

עֶצֶב הַתְּמוֹל
בְּשִׂמְחָה הַחֲלֵף,
לְמַעְגְּלֵי יוֹשֶׁר
הַמָּחָר הָכֵן.

מיט טינט אויף פּאַפּיר

וואָס קומט אַרויס
פון מיין פאַרשרייבן אַזוי פיל פּאַפּיר?
געדאַנקען, געפילן, בלוט גיט אַ שטויס,
אַ שמועס מיט זיך אַליין, איך און פּאַפּיר.

באַטראַכט נאָר מאַמע, מיט קינדער באַשערטע,
שווייג נאָר אַ ווײַלע און הער —
אויסגעפילט האָסטו דיין שליחות דערלעבטע,
גיב גוט אַ טראַכט... גיב אַ קלער.

דיין פלאַנצונג, דיין זייאונג
געוואַקסן האָט גוט.
האָסט דער וועלט געגעבן פאַרצווייגונג,
דעם פאַרזעץ פון יידישן בלוט.

פאַרוואָס זינגסטו אָן אויפהער דיינע לידער
פון פאַרגאַנגענעם צער, פאַרלאָשענעם ליכט?
צענעמסט, צעגלידערסט דעם חורבן ווידער און ווידער,
ווי וואָלסט זיך אויף דעם גאָר ניט געריכט...

פּרוביר נאָר פאַרבייטן דיין ליד פון שטויב און פלאָג,
צו אַ ניגון פון ליבשאַפט, און האַרציקן טרייסט.
הייל אויס דיין האַרץ פון האָס, פון קלאָג,
און שלום פאַרזיי, ווו דו שטייסט און גייסט.

גענוג צו דערמאָנען, גענוג שוין צו קלאָגן,
צום ליכטיקן לעבן לאָמיר זיין גרייט.
קינדס-קינדער לאָמיר פאַרזאָרגן,
שלום אויף וועלט זאָל שוין ווערן פאַרזייט.

בִּדְיוֹ עַל נְיָר

מַה מִּזֶּה יוֹצֵא
עַל נְיָר שֶׁרָשַׁמְתִּי?
רַעֲיוֹנוֹת, רְגָשׁוֹת וְהֵדִם הַסּוֹעֵר,
שִׂיחָה עִם עַצְמִי, אֲנִי וּנְיָר;

חִשְׁבִי נָא אִמָּא; עַל יְלָדַיִךְ זָכִית
הֵרָגְעִי נָא רֶגַע וְשִׁמְעִי;
שְׁלִיחוּתֵךְ נֶאֱמָנָה אַתְּ מִלֵּאת
הַגִּיהִי בְּעַצְמֵךְ – וְהָבִינִי!

כָּל שֶׁשָּׁתַלְתְּ זָרַעַת
עָלָה כֹּה יָפֶה וְשִׂגְשֵׂג
מַתְּנָתֵךְ לָעוֹלָם; הִסְתַּעֲפוּתֵךְ –
הֶעֱמַקְתְּ שָׁרְשֵׁי הַהֶמְשֵׁךְ.

מַדּוּעַ תָּשִׁירִי שִׁירַיִךְ בְּלִי הֶרֶף
עַל צַעַר מִזְּמַן כְּבָר עָבַר
עַל נֵרוֹת שֶׁכָּבוּ,
מַדּוּעַ לִפְרוּדוֹת הַחוּרְבָּן תְּפָרְטִי
כְּאִלּוּ לָזֶה לֹא צִיפִּית.

נַסִּי נָא שִׁירַיִךְ מִצַּעַר וּכְאֵב לְהָמִיר
בְּנִגּוּן אַהֲבָה וּנְחָמָה לְבָבִית
רַפְּאִי נָא לִבֵּךְ מִשִּׂנְאָה וּמִבֶּכִי
חִרְשִׁי וְזִרְעִי הַשָּׁלוֹם מִסְּבִיבֵךְ.

דַּי לִזְכּוֹר וּמַסְפִּיק כְּבָר לִבְכּוֹת,
לְחַיִּים שֶׁל אוֹרָה אֶת עַצְמֵנוּ נָכִין
לְבָנֵינוּ נַגִּיד;
שָׁלוֹם בָּעוֹלָם יֵשׁ לִזְרוֹעַ. –

די אויפלעבונג

איך זיץ אזוי, באטראכט מיר
די ווונדער פון נאטור.
אָט דוכט זיך, דער מימאָזע בוים
אנטקעגן מיין פענצטער;
פארטריקנט, פארדארט,
קיין שום סימן פון לעבן.

און ווי מיט אַ מאָל שפראָץ געטאָן האָט,
אַ גרינס, אזא היליקס,
ווי פון שפיצן געהאָפטעוועט,
פאר כלהס הייליקע חופּה קלייד, —

צעזוניקט, מיט כישוף באצירט,
און צעצאפּלט-צעווינטיקט,
מיט חכמה צעשפּרייט זיך —

צעצווייגטע, דארינקע שפּראָצעלעך,
צעהאָנגענע — ארויסגעוואקסענע
פונעם הארטן שטאם —
פון דעם געדולדיקן אלטן בוים.

און אויפגעלעבט האָט ווידער
דער הויף, די גאס
אין גרינעם געלאָף,
אין צווייגן-געזשום פון דערוואכטן
נייעם פרילינג לעבן...

הַתְּחִיָּה

בְּעַד חַלּוֹנִי לִי נִשְׁקָף
עֵץ הַמִּימוֹזָה;
כֻּלּוֹ יָבֵשׁ חָרֵב
לְלֹא סִימָן חַיִּים.

וּכְאִלּוּ בְּפִתְאוֹם
הִתְנַעֲרָה, הֵנֵצָה
יְרֻקּוֹת כֹּה זוֹהֲרָה
כַּתַּחֲרָה, כִּרְדִיד רָקוּם
מִשְׂמְלַת כַּלָּה קְדוֹשָׁה. –

בְּלַהַט שֶׁמֶשׁ קוֹרֵן קָסוּם
רְחוּפִים וְרוֹטְטִים,
כֹּה בִּתְבוּנָה הֵם מִתְרַוְחִים
לָתֵת מָקוֹם לַנִּיצָנִים,
צְנוּמִים, דַּקִּים מִסְתָּעֲפִים.

זַלְזַלִּים טְרִיִּים
זֶה אַךְ הֵנֵצוּ וְצָמְחוּ
מִתּוֹךְ הַגֶּזַע הֶקָּשֶׁה,
מִתּוֹךְ הָעֵץ הַסַּבְלָנִי וְהַזָּקֵן.

וְשׁוּב הֶחְיָה הוּא
אֶת הָרְחוֹב הַגַּן וְהֶחָצֵר
בְּרַהַט הַיְרֻקּוֹת
בְּרַחַשׁ עֲפָאִים מִתְעוֹרֵר
לְאָבִיב חָדָשׁ וּלְחַיִּים.

מענטש, איך בין דיך חושד

מענטש, דו פליסט שוין צו לבנה?
ציסט פון ים־וואַסער דאָס זאַלץ?
שטעלסט די וועלט אין גרויס סכנה,
געוועלטיקסט באַלד שוין איבער אַלץ...

און דאָ אויף אונדזער וועלט גאָר פּשוט,
ווייט איז נאָך גלייכהייט צו דערגרייכן.
מענטש איך בין דיר חושד —
פאַר דיין פאַרזאַמטן ברודער־צייכן.

נישט איצט איז די צייט זיין קעגן ראַסן און קאָלירן
מענטש פון וועלט איז ווי דו אַ מחותן;
ער קען שוין אויך אַ וועלט מושטירן,
פאַרווירקלעכן וועלט־חלום צום גוטן.

ער קען אויך פליען און פאַרניכטן,
ער קען צעברעכן און פאַריכטן,
ער קען טאַנצן, קונצן מאַכן,
ער קען ווי מיר, ערנסט זיין און לאַכן.

שטרעק דיין האַנט צום מענטש דיין ברודער,
בשותפות שטרעב צו מענטשנס גליק,
גרינגער ט'זיין ביים שווערן רודער
אין אַ וועלט פריי, און שלומדיק.

אֲנִי חוֹשֵׁד בְּךָ אָדָם

הִנְּךָ טַס כְּבָר לַיָּרֵחַ אֶחָא
מֵי הַיָּם הִנְּךָ מַמְתִּיק
תֵּבֵל כֻּלָּהּ בְּסַכָּנָה מַעֲמִיד
בַּכֹּל כִּמְעַט שׁוֹלֵט הִנְּךָ...

עַל אַדְמָתֵנוּ כָּאן פָּשׁוּט,
רָחוֹק שִׁוְיוֹן עוֹד לְהַשִּׂיג.
אֲנִי חוֹשֵׁד בְּךָ אָדָם
עַל כִּי בּוֹשֵׁשׁ סִימָן אַחְוָה.

לֹא עוֹד הַזְּמַן, לְהֶבְדֵּלֵי צְבָעִים וָגֶזַע,
אָדָם הָעוֹלָם הוּא, מְחוּתָּן כָּמוֹךָ.
הוּא לְפֵקֵד יֵדַע בַּחֶלֶד,
לְטוֹבָה חֲלוֹם תֵּבֵל יַגְשִׁים,

יוֹדֵעַ לָטוּס וּלְהַחֲרִיב,
יוֹדֵעַ לִשְׁבּוֹר גַּם לְתַקֵּן
יוֹדֵעַ לְהִסְתּוֹבֵב, לִרְקוֹד,
יוֹדֵעַ כָּמוֹנוּ רְצִינִי לִהְיוֹת וָגַם לִצְחוֹק.

הוֹשֵׁט יָדְךָ, לְאָחִיךָ הָאָדָם,
בְּיַחַד לִשְׁאוֹף לְאוֹשְׁרוֹ שֶׁל עוֹלָם
יֵקַל יוֹתֵר, לְיַד הָהֶגֶה הַכָּבֵד,
בְּעוֹלָם חָפְשִׁי וּבְשָׁלוֹם.

אינהאַלט

שלום שטערן — דאָס ליד פון דער דיכ־
טערין, חיה רחל אַנדרעס 7

שלום שטערן — על שירתה של המשוררת,
חיה רחל אַנדרס 14

אומעטיק בענקען

אין אייביקן בענקען 23
צו דיר מיינע לידער 25
מיין היים ערב שבת 26
חנוכה 28
זמן חרותנו 29
תשעה באָב 31
בענקשאַפט 33
שטילע רייד 34
געטאָ־העלד 35
ניט פאַרגעסן 37
ביים משפט 38
קאָשמאַר 39

פרילינג און באַפרייאונג

נייע לידער 43
אַ תפילה 44
מיין ברכה 45
דערוואַכונג 46
באַנייאונג 47
פרילינג 49
אַ בוים 51
איך וואָלט אַ ליד געזונגען 52

פאַרמעסט 53
פרילינג און באַפרייאונג 54
צוויי ליאַלקעס 56
אַ תפילה צום פרימאָרגן 58
אייניקע אַליין 59
רויז דייוויס 60
בוירטאַ ווייד 61

אין דערמאָנונג

ניט פאַרלאָשענער פונק 65
אין חלום 67
דאָס יאָיכל 68
דערמאָנונג 70
אַ לבנה־נאַכט 72
צו מיינע קינדער 73
אַ ליד מיט אַ ניגון 74
אַ לאַנגע נאַכט 75
ראובן, אונדזער זון 77
אונדזער וואַקאַציע 78
אַ שפּיל אין שניי 79
אייניקלעך 80
מיין יידיש פאָלק 82
אַ בליק פון געדאַנק 84

באַרג אַראָפּ

יאָרן 87
אויסגעטראָטענער וועג 88
מיין ליד 89
אויף דער שוועל פון דער עלטער 91
דער דריטער זמן 92
שלאָף־פּילן 94
אין שפּיטאָל, א׳ 95
דורכן פענצטער פון שפּיטאָל, ב׳ 96
ניט איך קרעכץ (אין שפּיטאָל), ג׳ 97
„מוטערס טאָג" 99

קינדערס עצות 101
אומגליקספאַל 102

אין ליכטיקן אַנדענק

צו הערשלען 107
דיך פאַרוויגט 109
מיין בענקשאַפט 111
באַרבאַראַ באַרין 112
יצחק זעסמער 113
שרה קליימאַן 114
רויז דייוויס 115
בען ווייד 116
אהרן קורץ 117

צוואַנציק לידער אין יידיש און העברעיש

מיין טאַטענס ירושה — ירושת אבי 120
פאַרפלאַנצט אַ בוים — אילן נשתל 126
אויף אַ שיף איבער ים כנרת — באניה על ים כנרת . 130
ליד מיינס — שירי שלי 134
יונגע יחוסדיקע כלה־צעפ — חן צמות־כלה מיוחסות . 136
אין אונדזער ספרים־שאַפ — בארון הספרים שלנו . 140
אויף תל־אביב גאַסן — ברחובות בתל־אביב . . 144
חלום — חלום 148
ראש־השנה צו תשליך — תשליך 152
וואָכעדיקע טעג — בימים של חול 156
קינדערשער אָרקעסטער — תזמורת הנוער . . . 160
מיין חלום — חלומי 164
מיין אומרואיקע טרער — דמעתי 166
אונדזער אייניקל — נכדנו 168
האָפענונג — תקוה 174
דער זיבעטער חן — בחן של שבעת הימים . . 176
פרימאָרגן — בוקר 178
מיט טינט אויף פאַפיר — בדיו על נייר . . . 180
די אויפלעבונג — התחיה 182
מענש, אין בין דיך חושד — אני חושד בך אדם . 184

„HAMENORA", Publishing House
42, Zangwill St.
Tel-Aviv, Israel